

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Američtí vysokoškolští sojourneři v Praze
Reflexe krátkodobého studijního pobytu
a mezikulturních dotyků

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Mirjam Moravcová, DrSc.

Vypracovala: Dina Shevchenko

Praha 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Toto prohlášení a souhlas budou signovány vlastnoručním podpisem.

V Praze dne 5. srpna 2020

.....

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Mirjam Moravcovou, DrSc. za její obrovskou podporu, vstřícnost, cenné rady a pomoc, které mi poskytla při vedení této práce. Velmi si vážím její laskavosti, trpělivosti a pohotovosti. Dále bych ráda poděkovala univerzitě a všem pracovníkům NC State Prague za jejich podporu umožnění celého tohoto výzkumu. V neposlední řadě velký vděk patří mým respondentům, bez kterých bych tento výzkum nikdy nezrealizovala. Na závěr chci poděkovat mé rodině, která vždy ve mě věří.

OBSAH

ÚVOD.....	5
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1. Teoretické přístupy ke studiu krátkodobé studentské migrace.....	8
1.1. Studenti sojourneři.....	12
1.2. Faktory přizpůsobení sojournera.....	13
1.3. Čtyři nejtransparentnější potíže krátkodobé studentské migrace.....	19
EMPIRICKÁ ČÁST.....	21
2. Metodologie.....	21
2.1. Výzkumný problém a výzkumné otázky.....	23
2.2. Techniky sběru dat.....	23
2.3. Výběr a charakteristika respondentů.....	24
2.4. Analytické postupy.....	26
2.5. Hodnocení kvality výzkumu.....	27
2.6. Etické otázky výzkumu.....	29
3. North Carolina State University (město Raleigh).....	29
3.1. Škola NC State a její programy v Praze.....	29
3.2. Moje pozice v roli asistentky studentů.....	32
4. Američtí „sojourneři“ z NC State v Praze (2019, 2020).....	33
4.1. Motivace studovat v zahraničí.....	33
4.2. Příprava na studium v zahraničí – instruktáže univerzity.....	38
4.3. Vztahy mezi skupinami studentů.....	40
5. Kontakty studentů v ČR.....	42
5.1. Asistenti jako zprostředkovatelé interkulturní komunikace.....	42
5.2. Studium.....	42
5.3. Každodenní život a aktivity.....	45
5.4. Kontakty s Čechy.....	51
6. Potíže studentů během krátkodobého studia v Praze.....	51
6.1. Omezený čas.....	52
6.2. Jazyková bariéra.....	52
6.3. Orientace ve městě.....	54
6.4. Schopnost či vůle se přizpůsobit.....	55
6.5. Studentská americká bublina.....	56
6.6. Kulturní šok.....	57
6.7. Kulturní rozdíly.....	57
6.8. Reflexe české společnosti.....	58
6.9. Diskriminace a stereotypy ze strany Čechů.....	60
6.10. Stesk po domovu.....	61
6.11. Koronavirus.....	63
7. Přínos programu – reflexe pobytu: názory a hodnocení studentů.....	65
ZÁVĚR.....	68
SEZNAM LITERATURY.....	71
PŘÍLOHY.....	74

ÚVOD

Téma adaptace a přizpůsobení amerických studentů v jim neznámém prostředí Prahy, jsem si zvolila z několika důvodů. V centru mého odborného zájmu je migrace studentů za vzděláním a fenomén kulturního šoku. Současně můj zájem o zvolené téma pramení také z mé osobní zkušenosti mezinárodního studenta v Praze, proto střet s jinou kulturou a tradicemi je mi blízký. Vlastní zkušenost ovlivňuje můj způsob nahlížení na okolní svět a jeho realitu, což v daném výzkumu považuji za výhodu. Navíc v tomto výzkumu zaujímám jak pozici výzkumníka situační adaptace mladých Američanů na české prostředí, tak pozici outsidera v české společnosti. Z této dvojjediné pozice mohu pozorovat nejen kontakt dvou odlišných kultur, ale zaznamenat také jejich zvláštnosti, které se místním lidem mohou zdát jako očividné a proto přehlédnutelné.

Tato práce je založená na mém vlastním výzkumu, který jsem prováděla od září roku 2019 do května roku 2020, kdy jsem v rámci své pracovní pozice asistenta měla možnost pomáhat americkým studentům adaptovat se na nové prostředí. Mým výzkumným vzorkem byly skupiny mladých lidí, kteří v rámci bakalářského nebo magisterského studia na North Carolina State University ve městě Raleigh ve Spojených státech amerických realizovali tříměsíční studijní pobyt v Praze v zimním semestru 2019 roku a v letním semestru roku 2020.

Ve své práci se budu zajímat o faktory přizpůsobení amerických studentů - sojournerů na nové prostředí a jiný způsob života během jejich krátkodobého pobytu v zahraničí, kde jsou odloučeni od rodiny a domácího prostředí a kde společenské zázemí jim vytváří studentská vrstevnická skupina ze stejné školy. Zvláště mě zajímá to, jak studenti navazují přátelské kontakty se skupinou přítomných amerických studentů a s příslušníky hostitelské společnosti, a taky jak udržují kontakty s rodinou a přáteli v Americe. Soustředím se také na motivace studentů ke studiu v Praze, jejich kontakty s českou kulturou a společností, každodenní život, potíže a následné reflexe pobytu a přínosu studijních programů po jejich návratu do Spojených států. Proto primárním cílem mého výzkumu je popsat a analyzovat samotný průběh programů, zkušenosti a dojmy studentů, a to, jakým způsobem škola a její pracovníci jim pomáhají v adaptaci a poznání české kultury. Poté se chci soustředit také na zvyky, chování, komunikační styl, zábavu a oslavy mladých Američanů, tedy na život v jejich vlastní americké bublině a na průniky do českého kulturního a společenského prostředí. Díky tomu, že jsem s nimi trávila hodně

času, byla jsem součástí jejich party. Proto jsem mohla vidět, slyšet, zaznamenávat a zažívat to, co oni. Navíc, pro studenty jsem se stala zprostředkovatelem poznání české kultury a společnosti.¹

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část empirickou. *Teoretická část* si klade za cíl seznámit čtenáře se základními pojmy, které se vztahují k procesu adaptace sojournera (krátkodobého návštěvníka-migranta) na nové prostředí a posílení jeho kulturních kompetencí. Podle teoretického schématu přijatého pro tuto bakalářskou práci se předpokládá, že sojourner je situován mezi dvěma sociálními a kulturními systémy. Tito jednotlivci přináší s sebou do zahraničí řadu osvědčených zvyklostí, norem, hodnot, charakteristik a dovedností. Patří sem minulé akademické zkušenosti, předchozí kontakty s jinými kulturami, pocit identifikace s domovskou zemí, návyky týkající se sociální interakce a způsoby vytváření přátelství. Jakmile nově příchozí přijíždějí do hostitelské země, jsou do určité míry konfrontováni s různými zvyklostmi, normami a hodnotami - typickými pro hostitelskou zemi a její obyvatele. Mezi ně patří obecné univerzitní a komunitní prostředí, sociální interakce a různé kulturní vzorce. Tyto faktory mohou fungovat jako determinant přizpůsobení hostitelské kultuře a přizpůsobení zahraničních studentů jejich přirozenému kulturnímu vzorci, když se vrátí domů.

Empirická část je nejprve věnována použité metodologii, kde popisují proces výzkumu, představují seznam výzkumných otázek a podrobněji popisují vzorkovou skupinu. Dále vymezují kontext, a to popisem samotné americké univerzity, její pobočky v Praze a studijních programů, které jsou sojournerům nabízeny.

Zásadní však je prezentace mého výzkumu. Sleduji jeho vlastní realizaci. Provádím interpretaci rozhovorů se studenty, pozorování jejich činností, kontaktů a zájmů, a také odpovědi z dotazníků a videí, poslaných studenty před odjezdem z USA a po absolvování studijních programů v Praze. Soustředila jsem se na hlavní aspekty celkového krátkodobého pobytu za účelem studia, jako jsou motivace studentů studovat v zahraničí, příprava před odjezdem a po příjezdu do Prahy, kontakty s českou kulturou a společností a hlavní problémy, kterým zahraniční studenti čelili. Za důležitou považuji analýzu hodnocení a reflexí studentů na přínos pobytu.

Výsledky výzkumu jsou pak shrnuty v závěru práce. V příloze jsou přidané i fotografie pro lepší znázornění jednotlivých témat a událostí.

---

¹ Jako odměnu za svou práci jsem dostala ubytování na koleji, kde bydlím se všemi studenty. Tím pádem mám hodně možností se zúčastnit společných aktivit a pozorovat jejich životní styly. Jako výzkumník zaujímám pozici insidera v pozorované skupině. Díky možnosti trávit společně hodně času a aktivitám pořádaných školou, rozhovory a interakce mezi mnou a studenty byly klíčovým podnětem přeměnit můj dosud individuální a laický zájem o interkulturní vztahy v zájem badatelský.

Věřím, že tato práce bude přínosná pro pochopení očekávání a následné jejich ne/splnění v průběhu krátkodobého studijního pobytu mladých Američanů v zahraničí. Zároveň vrhne světlo na sociální svět studentů v rámci americké bubliny a ukáže její dopad prožívání celé zkušenosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Teoretické přístupy ke studiu krátkodobé studentské migrace

Můj výzkum se dotýká migrantů, kteří přijíždějí na dobu určitou, v mém případě ohraničenou třemi měsíci, a jsou v ČR na tzv. „přechodném studijním pobytu“. V odborné literatuře je studentská migrace za vzděláním považována za závažný faktor, který ovlivňuje změnu chování a jednání studenta, vyvolává jeho znejistění, ale i sebedůvěru, vede k osamostatnění a také ke zvažování dosud zastávaných postojů (Landis, 2004:292).

Literatura o mezinárodních studentských migracích je zformována kolem různých teoretických rámců, z nichž jako významná je reflektována teorie **kulturního šoku** (např. Brown & Holloway, 2008); **akulturační teorie** (např., Tran, 2009), **přízpůsobení sojournera** (např. Brown, 2009, Hammer, 1995; Ward & Kennedy, 1999), vedle dalších.

V teoretické rovině se opírám o názory na reprodukci kulturních znalostí během migrace studentů za vzděláním, které formulovali Deborah Tannen (1993), Young Yun Kim (2003, 2004), Yuefang Zhou a její spoluautoři (2008). Podle názoru D. Tannen je myšlení a jednání studentů-migrantů podmíněno schématy kulturních znalostí, získanými v zemi původu. Tato schémata vytvářejí „interaktivní rámce“, které studenti aplikují na konkrétní situace v průběhu studia v cizí společnosti (Tannen, 1993: 14, pozn. 1). Yuefang Zhou a d., kteří se opírají o funkční model akulturačního procesu představený S. Bochnerem a C. Wardem, pracují s předpokladem, že studenti migrující za vzděláním mohou v přijímací zemi vstupovat do tří sociálních sítí: monokulturní – krajané v hostitelské zemi, bikulturní – studenti, učitelé, a multikulturní – ostatní zahraniční studenti (Zhou ad., 2008:). Každá z těchto sítí dává jiné možnosti a jiný rozměr realizaci vlastní kulturní znalosti (a v jejím rámci i kulturní tradice). Young Yun Kimová, která ve svých úvahách vychází z pozice studentů-migrantů, pak došla k závěru, že studenti v průběhu krátkodobé migrace za vzděláním své kontakty směřují především na spolužáky ze stejné země původu (Kim, 2004:358).

Na základě těchto tří teoretických konceptů přistupuji k tématu, které chci studovat.

Všechny koncepty budují na zjištění, že studenti-migranti se sdružují především ve své vlastní skupině. Činí tak přesto, že cílem většiny z nich je nejen studium, ale i poznávání prostředí přijímací země. Silné vazby na vlastní skupinu Zhou, Kim i Tannen spojují s kulturní identitou. Její základy spatřuji i v kulturních zvyklostech obyvatelstva země původu studentů. Teoretické úvahy zmíněných autorů mi pomohou vysvětlit tendenci

zkoumaných amerických studentů více se držet vlastní socio-kulturní bubliny, v této bublině realizovat enkulturaci ukotvené zvyklosti i v podmínkách krátkodobého studijního pobytu v Praze.

Pro uskutečnění tohoto výzkumu mi také byly nápomocny bakalářské práce, které se zabývají problematikou přizpůsobení zahraničních studentů v zahraničí jako jsou *Sociální realita amerických studentů v ČR* od Martiny Fiabánové, *Adaptace studentů Erasmu na kulturní prostředí města Nice* od Soňi Zvelebilové, *Studenti Erasmu, kulturní šok a proces adaptace* od Zdeny Hofmannové, *Povaha súčasnej študentskej migrácie (Prípád Erasmus študentov českých vysokých škôl)* od Moniky Andruchové, *Integrace mezinárodních studentů mezi studenty domácí* od Kláry Dvořákové.

Když studenti přijíždějí do cílové země, setkávají se s neznámou situací, zejména pokud pocházejí z velmi odlišného kulturního, sociálního a akademického prostředí. Zažívají situaci **kulturního šoku**.

Model **Kulturního šoku** formulovaný Sverre Lysgaardem (1955) je známý jako „**křivka ve tvaru U**“ (citováno v Brown & Holloway, 2008; Lewthwaite, 1996), která počínaje pozitivními pocity, pak nepřizpůsobivostí a v závěrečné fázi je dosaženo přizpůsobení (jak uvádí Brown & Holloway, 2007). Model této křivky je vysvětlen ve třech fázích, přičemž v první je student v „*líbáňkovém opojení*“², ve druhé prochází krizí kvůli „*špatnému přizpůsobení*“, a ve třetí stoupá nahoru směrem ke „*kulturnímu přijetí a přizpůsobení*“ (Lewthwaite, 1996, s. 168).

Pět let po Lysgaardově modelu (1955) švédský antropolog Kalervo Oberg (1960) definoval kulturní šok jako „*zdravotní stav, který postihl všechny, kdo překročili kulturu*“ (citováno v Lewthwaite, 1996, s. 168). Připouští, že je vyvolán úzkostí vyplývající ze ztráty všech známých znaků a symbolů sociálních styků (Oberg 1960). Podle něj přizpůsobení nastává po čtyřech fázích (líbáňky – období fascinace, krize-období nepřátelství a agrese, zotavení – období přivykání na nové kulturní prostředí, přizpůsobení). Oberg svůj model nazval „**model W-křivky**“. Ve svém uvažování ho využili např. John T. Gullahorn a Jeanne E. Gullahorn (1960) a také L. Brown (1980) (citováno v Brown & Holloway, 2008). Lorraine Brown a Immy Holloway (2007), kteří zkoumaly a srovnávaly mnoho dalších modelů přizpůsobení tvrdí, že společné je v nich to, že „*první fáze je časem vzrušení a pozitivního morálního stavu*“ (str. 34). Po těch pozitivních fázích ale nastává kulturní šok, kterým prochází migrant po příchodu do cílové země. V naznačených souvislostech mnoho autorů vidí opodstatnění hovořit o kulturním šoku. Jiní vědci (Bochner 2003, Pedersen a kol. 2011, Furnham a Bochner 1986, Ward a

---

² Honeymoon high.

kol. 2001, Zhou a kol. 2008) se domnívají, že použití slova „šok“ klade příliš velký důraz na ohrožující okolnosti kontaktu s novými situacemi, aniž by se uznalo, že takové zkušenosti mohou mít pro účastníky také pozitivní důsledky. Navrhují ho nahradit několika termíny: „**kulturní kontakt mezi společnostmi**“ (termínem odkazujícím na psychologii cestovatele nebo sojournera, který cestuje napříč kulturami); „**přizpůsobení sojournera**“, (pojem přizpůsobení rozšiřuje koncepci akulturace, slovo sojourner se vztahuje na skupiny dočasně pobývajících v cizím prostředí a naznačuje, že zapojení, účast a dočasná integrace do hostitelské kultury může v zahraničí vyvolat menší psychologické a sociokulturní obtíže; a „**akulturační stres**“.

Další termín, který vědci používají ke koncipování zkušeností přizpůsobování mezinárodních studentů je **mezikulturní adaptace**, kterou Julie Lewthwaite definuje jako „*cyklický a rekurzivní proces překonávání překážek a řešení problémů*“ (Lewthwaite, 1996, str. 170). Existují dva základní typy mezikulturního přizpůsobení: **psychologické** a **sociokulturní**. *Psychologické přizpůsobení* se týká „*psychické pohody nebo spokojenosti*“ zahraničních studentů s novou a odlišnou kulturou. Sociokulturní přizpůsobení se týká jejich „*sociálních dovedností*“, „*schopnosti zapadnout nebo vyjednávat aspekty hostitelské kultury*“ (Ward & Kennedy, 1993, s. 222). Mezi psychologické faktory patří osobnost, styl zvládání a sociální podpora, které ovlivňují emoční přizpůsobení se novému prostředí (Ward & Kennedy). Nejobtížnější období pro přizpůsobení je na začátku pobytu, nicméně to může v průběhu času kolísat v závislosti na zkušenostech sojournera v hostitelské zemi. *Sociokulturní přizpůsobení* se týká jejich „*sociálních dovedností*“, „*schopnosti zapadnout nebo vyjednávat aspekty hostitelské kultury*“ (Ward & Kennedy, 1993, s. 222). Je ovlivněno délkou pobytu, kulturními znalostmi, kulturní vzdáleností, jazykovou plynulostí a interakcemi s místními obyvateli (Ward & Kennedy). Barker (1999) definuje sociokulturní přizpůsobení jako „*dovednosti specifické pro kulturu, schopnost vyjednávat hostitelskou kulturu a obecnou behaviorální kompetenci*“. Můžeme tedy dojít k závěru, že sociokulturní přizpůsobení představuje proces, jak si jednotlivci zvykají na nové sociální a kulturní prostředí.

Kulturní vzdálenost nebo **kulturní blízkost** může být definována jako počet společných kulturních atributů mezi emigrantskou skupinou stejné etnicity a hostitelskou populací (Gartner 2004/2005, citováno O. Valenta, Diverzita Etnických Menšin, str. 17). Faktor kulturní vzdálenosti pak působí v tom smyslu, že imigranti ze „vzdálenějších kultur“ se svým uzemním rozmístěním liší od hostitelské populace více než imigranti ze „sousedních kultur“.

Další teorii, která se týká přizpůsobení je **Mezikulturní adaptační teorie** Young Yun Kim (2001). V ni hovoří o národních a hostitelských národních kontaktech se spoluobčany a s příslušníky místní společnosti a uvádí prospěšné a negativní stránky jednotlivých kontaktů. Výhodou kontaktů se spoluobčany je skutečnost, že mohou novým příchozím poskytnout pocit kulturní identity a nabídnout emocionální podporu (str. 282). Pokud vezmeme v úvahu mezinárodní studenty, často se můžeme setkat se skupinou přátel spoluobčanů, kteří přicházejí společně studovat a čelit novým výzvám, jak je to v případě zkoumané mnou skupiny studentu.

V procesu mezikulturního přizpůsobení jsou považovány za významné **mezikulturní komunikace a kulturní kompetence**. Mezikulturní komunikační teorie byly použity v řadě studií (např. Brown, 2009). Lorraine Brown prokázala, že úspěšná komunikace byla klíčovým faktorem, který poskytl úspěšné přizpůsobení mezinárodních postgraduálních studentů v Jižní Anglii. V jiné studii Claudia Nieto a Margaret Booth (2010) zdůraznily úroveň **kulturní kompetence** jako zásadní faktor při posouzení nakolik se migranti cítí vítaně a pohodlně v novém prostředí. Ukázali zároveň, že mezinárodní přizpůsobení studentů ovlivňuje nejen úroveň kulturní kompetence hostitelských instruktorů, ale také kulturní kompetence zahraničních studentů (Nieto & Booth, 2010). Mitchell Hammer k tomu také uvádí, že úkolem sojournerů není přizpůsobit se, ale naučit se pravidla, která platí v nové kultuře (Hammer, 1992).

Akulturační teorie

Studie o migraci pracují také s pojmem akulturace, který používají pro sociální a kulturní změny probíhající při kontaktu různých kultur. Proces akulturace je výsledkem trvalého a dlouhodobého kontaktu s odlišnou kulturou. Od roku 1880 označoval John Powell anglickým výrazem akulturace "*výpůjčku z jiné kultury*".

Pojem akulturace nemusí platit pro jednotlivce, který žije dočasně v cizím prostředí. Spíše se vztahuje k jednotlivcům pobývajícím v zahraničí trvale nebo alespoň dlouhodobě, tedy k lidem jako jsou přistěhovalci a uprchlici. Plná akulturace nemusí nastat při omezeném pobytu v cizím prostředí, při kterém je předpokládán omezený funkční význam plné integrace do kultury.

Stejně tak ve zkoumané mnou skupině amerických studentů k akulturaci nedošlo, protože častěji interagovali s těmi, které jsou jim kulturně podobné (tj. s ostatními studenty programů). Bennett (1993), tvrdí, že interakce s cizí kulturou nepřichází přirozeně. Proto krátkodobé programy, které nejsou koncipované tak, aby nutily interakce s těmi, které jsou kulturně odlišné, nemusí vést k významným změnám v kulturním učení účastníků

programů. Lemmons (2015) charakterizuje tuto tendenci tak, že studenti jdou po cestě nejmenšího odporu. Tvrdí, že je to jednou z hlavních překážek kulturního učení a porozumění. Pokud studenti na krátkodobém pobytu spíše interagují s těmi, které jsou si podobní, postrádají učení, které vyplývá z interakce s těmi, které jsou jiné než oni.

Proto byl na tyto populace aplikován pojem „**přizpůsobení sojournerů**“³ a byl definován jako „*psychologické přizpůsobení relativně krátkodobých návštěvníků novým kulturám, kde trvalé osídlení není cílem pobytu*“. (Church, 1982, p. 540).

Pojem *přizpůsobení sojournerů* se vynořil z teorií „**kulturního šoku**“ (Oberg, 1960), ve které jednotlivci zažívají potíže s přizpůsobením se odlišným kulturám, než je jejich vlastní. Stejně jako v případě akulturačního stresu se kulturní šok projevuje jako úzkost, smutek, odmítnutí hostitelské kultury a sociální izolace. Výzkum potvrdil podobný model přizpůsobení zejména pro zahraniční studenty a sojournery dočasně žijící v zahraničí (Brien & David, 1971; Church, 1982). Mezi studenty žijícími v zahraničí bylo zjištěno, že oddělení domácích a hostitelských kultur souvisí se sociálními obtížemi (Furnham & Bochner, 1982) a kulturní vzdáleností, neuspokojivými vztahy s občany hostitelské země a nízkou jazykovou znalostí. Tyto faktory také jsou předpokladem sociálních obtíží a sníženého sociokulturního přizpůsobení mezi zahraničními studenty (Ward & Kennedy, 1993).

Tudíž mezi rizikové faktory špatného přizpůsobení v zahraničí patří neuspokojivé vztahy se státními příslušníky hostitelské země, slabá identifikace hostitelské země v zahraničí a nedostatečná znalost jazyka, zatímco k ochranným faktorům přizpůsobení patří silná identifikace s hostitelskou zemí a množství interakcí s příslušníky hostitelské společnosti (Ward & Kennedy, 1993; 1994; Ward & Rana-Deuba, 1999; 2000; Ward & Searle, 1991).

1.1. Studenti sojournerů

Sojourner je jednatel, který žije po určitou dobu v jiné zemi, než je země jejich občanství (Church, 1982;; Rohrllich & Martin, 1991, Klineberg a Hull, 1979). Toto označení znamená předpoklad, že jejich pobyt je dočasný, a že mají záměr se vrátit ke kultuře původu, jakmile bude dosaženo účelu návštěvy. Existuje mnoho typů sojournerů: zahraniční podnikatelé, diplomaté, příslušníci ozbrojených sil, studenti, dobrovolníci, humanitární pracovníci a misionáři. V důsledku toho jsou studenti a podnikatelé obvykle

---

³ Sojourner – doslovný překlad je dočasný obyvatel, ale dal ve své práci budu používat originální termín.

více zavázání k novému prostředí než turisté, ale méně angažovaní než přistěhovalci a přesídlení uprchlíci. Stejně jako přistěhovalci se stěhují do zahraničí dobrovolně; „návrat domů“ se však očekává a plánuje (Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A., 2001).

Studenti, které přijíždějí studovat do zahraničí se ponořují do odlišné kultury a cizího prostředí, kde se musí potýkat s novými sociálními a vzdělávacími organizacemi, chováním a očekáváními a také se obecně vypořádat s přizpůsobením. To je dost obtížné, když si cizinec uvědomuje rozdíly v předstihu, ale ještě obtížnější, když si je neuvědomuje a nepravdivě předpokládá, že nová společnost funguje stejně jako jejich domovská země. Společný dopad takových neznámých zážitků na kulturní cestovatele se obecně nazývá „kulturní šok“. Příkladem takových cestujících jsou **studenti sojournery**.

1.2. Faktory přizpůsobení sojournera

Autory článku *Measuring Sojourner Adjustment among American students studying abroad* (Pedersen, Neighbors, Larimer, Lee, 2011) na základě přezkoumané literatury o přizpůsobení a akulturaci sojournera předložili **čtyři pozitivní faktory přizpůsobení sojournerů**: 1) sociální interakce s hostitelskými občany, 2) kulturní porozumění a účast, 3) vývoj a používání jazyka, 4) identifikace hostitelské kultury; a **dva negativní faktory přizpůsobení sojournera**: 5) sociální interakce se spoluobčany, 6) stesk po domově/ pocit nepatříčnosti.

Protože sociální vztahy hrají klíčovou roli při adaptaci zahraničních studentů, než přejdu k popisu jednotlivých faktorů, nejdřív uvedu **funkční model přátelství zahraničních studentů** navržený Bochnerem a jeho kolegy, kteří intenzivně studovali zahraniční studenty v 70. a 80. letech (Bochner, McLeod, & Lin, 1977; Furnham & Alibhai, 1985; přehled viz Furnham & Bochner, 1986). Popsali ho v souvislosti s potenciálními dopady mezinárodních vazeb na akulturaci nově přichozích cizinců. Jejich model identifikoval tři odlišné typy sociálních vazeb mezinárodních studentů:

(1) **monokulturní síť** tvořená blízkými přátelstvími s jinými spoluobčany, která často bývá primární sociální sítí zahraničních studentů;

(2) **bikulturní síť** složená z místních obyvatel, včetně akademických pracovníků, studentů a poradců, která často bývá jejich sekundární sítí; a

(3) **multikulturní síť** zahrnující příslušníky jiných zemí, která často bývá třetí sítí.

Bochner (1982) usoudil, že tyto tři typy společenských vazeb slouží u zahraničních studentů zvláštním funkcím. Monokulturní síť funguje hlavně jako prostředí pro vyjádření hodnot a zapojení se do praktik kultury původu. Bikulturní síť slouží jako pomocné funkce a usnadňuje studentům dosahování jejich akademických a profesních cílů.

Bylo uvedeno, že multikulturní síť má sociální a rekreační funkci. Předchozí výzkum v oblasti přistěhovalců a sojournerů naznačil, že víc sociální podpory a pevnější sociální vazby s místními i spoluobčany zpravidla přispívají psychologické adaptaci nebo emočnímu blahobytu a spokojenosti nově příchozích v procesu kulturní transformace (přehled viz Ward, 2001; Ward, Bochner, & Furnham, 2001).

Naproti tomu pro sociokulturní přizpůsobení nebo schopnost „zapadnout“ a úspěšně se orientovat v novém kulturním prostředí se prospěch sociálních vazeb s místními obyvateli zdá větším než prospěch vazeb se spoluobčany (Searle & Ward, 1990; Ward & Kennedy), 1991, 1993; Ward & Rana-Deuba, 1999). Vzorek nashromážděných údajů tedy naznačuje, že psychologické přizpůsobení více závisí na množství stresorů a podpory, zatímco sociokulturní přizpůsobení se více týká sociálního učení, které je posilováno kontakty s členy hostitelské země (Bochner, 1986).

Z pohledu sociálních vazeb jako média psychologického přizpůsobování a kulturního učení se zdá pravděpodobné, že nováčci různého kulturního prostředí také pomáhají usnadnit psychologické přizpůsobení druhých v multikulturním prostředí. Navíc, kulturní učení mohou usnadnit i cizinci, které jsou dlouhodobými obyvateli komunity, i když příslušníci hostitelské společnosti tuto roli mohou hrát účinněji. Proto Kashima a Loh (2006) ve svém výzkumu předpokládali, že psychologické přizpůsobení bude víc úspěšné u zahraničních studentů, které mají více vazeb s místními, spoluobčany a dalšími cizinci, kdežto sociokulturní přizpůsobení a získávání místních kulturních znalostí u studentů s mezinárodními i místními vazbami.

1) Sociální interakce s příslušníky hostitelské kultury

Už dávno se mnohé vědci dohodli na tom, že množství interakcí s příslušníky hostitelské země je nezbytné pro pozitivní přizpůsobení sojournera (Brien a David, 1971; Chapdelaine & Alexitch, 2004; Klineberg & Hull, 1979). Church (1982) uvádí, že interakce s obyvateli hostitelské země může být nejdůležitější součástí přizpůsobení během pobytu v zahraničí. Podle Kim (2011) interakce s členy hostitelské kultury hrají nedílnou

rolí v procesu mezikulturního přizpůsobování a přispívají k individuálním komunikačním schopnostem hostitele. Její teorie tedy předpokládá, že čím více je kontaktů s příslušníky hostitelské společnosti, tím lepší a plynulejší je mezikulturní transformace.

Výzkumníci a jejich práce ukázali, že podpora místní komunity a kontakt s nimi pomáhají zahraničním studentům získat pohodlí v zemi a usnadnit sociální přizpůsobení. Například Furnham a Bochner (1982) ukázali, že pokud jsou studenti „*představeni do nové společnosti důvěrnými, podporujícími místními – kulturními přáteli, důkazy naznačují, že čelí méně problémům, než kdyby se nechali o sebe starat*“. Také Furnham a Alibhai (1985) a Kashima a Loh (2006) zjišťovali, že osobní vztahy s místními obyvateli pomohly zahraničním studentům lépe se přizpůsobit jak sociálně tak i psychologicky.

Pro zahraniční studenti není snadno najít místní přátele. Bylo provedeno mnoho studií o tom, jak integrovat mezinárodní studenty mezi domácí, protože to je jeden z účinných způsobů, jak pomoci zahraničním studentům přizpůsobit se na nové prostředí. Ve výzkumu Nittay Campbell (2008: 208) „*Podpora mezikulturního kontaktu v kampusu: Projekt pro připojení a angažování mezinárodních a domácích studentů*“⁴ autorka popsala „projekt Buddy“, kde každý domácí student byl kamarádem pro nového mezinárodního studenta pro jednoho semestru. Hlavním účelem projektu bylo integrovat hostitelské a zahraniční studenty, poskytnout místním studentům zkušenosti s různými kulturami a usnadnit společenskou kulturní adaptaci zahraničních studentů. Výsledky ukázaly, že projekt pomohl nejen zahraničním studentům hladce přejít do života na novém místě, ale také motivoval hostitelské studenty, aby se zapojili a otevřeli nové zkušenosti.

Colleen Ward a Antony Kennedy zjistili, že jak kvantita, tak kvalita interakce s příslušníky hostitelské společnosti pozitivně ovlivňují mezikulturní přizpůsobení. Toto zjištění podpořila Susan Cross (1995), která zjistila, že přátelství s občany hostitelské země předpovídá úspěšné přizpůsobení. Bylo to proto, že častější interakce s místními přáteli poskytla zahraničním studentům více příležitostí dozvědět se více o kultuře (Cross, 1995). Podobně Paula Caligiuri (2000) zjistila, že čím větší je počet vztahů, které mezinárodní studenti navázali s příslušníky hostitelské společnosti, tím větší šance měli na úspěšné kulturní přizpůsobení. Otevřenost a společenská schopnost jsou dvě charakteristiky, které mezinárodní studenti potřebují k navázání takových vztahů (Caligiuri, 2000). Ale navazování přátelství s příslušníky hostitelské společnosti není snadné kvůli faktorům, jako je nízká úroveň jazykové znalosti a vnímavosti státních příslušníků (Wards & Kennedy, 1993).

---

⁴ „*Promoting Intercultural Contact on Campus: A project to connect and Engage International and Host Students*“.

2) Kulturní porozumění a účast

Kulturní porozumění a účast se vztahuje k míře aktivních pokusů pochopit jinou kulturu a zapojit se do kulturní zkušenosti v zahraničí. Nash (1976) zjistil, že Američané, které studovali ve Francii a připustili, že budou jednat více „jako Francouzi“, vykazali výrazně zvýšený zájem o mezinárodní záležitosti. U amerických studentů v zahraničí se navrhuje, že větší interakce s cizím prostředím je spojená se zvýšeným rozvojem a osobním růstem (Kauffmann, Martin, Weaver a Weaver, 1992).

Al-Sharideh a Goe (1998) prozkoumali, že spousta zahraničních studentů navazuje sociální integraci s lidmi, kteří sdílejí stejné nebo podobné kulturní pozadí. Autoři poukazují na to, že společným důvodem je skutečnost, že zahraniční studenti mají potíže při pokusech o interakci s místními studenty, protože nejsou obeznámeni s místní kulturou a normami.

Mezi nejčastější potíže jsou neznalost hostitelského jazyka a kulturní rozdíly. Lidé různého prostředí mají jiný způsob myšlení, jednání, chování a dokonce vyjadřování emocí. Třetí bariérou je omezené časové období. Podle Khawaja a Dempsey (2007, jak je citováno v Iversenu, 2009: 17), jedním z důvodů, proč mezinárodní studenti nejsou schopni nebo nejsou motivováni k interakci s místními studenty, je skutečnost, že pobývají v hostitelské zemi po omezenou dobu. Studenti přicházejí do země dočasně, takže nejsou připraveni vynaložit příliš mnoho času a úsilí na integraci s místními studenty. Dále mnoho zahraničních studentů čelí diskriminaci a občas zjišťují, že jednotlivci v hostitelském prostředí mají vůči nim rasové nebo etnické předsudky (Kim 1994).

Navzdory mnoha výzvám, s nimiž se studenti potýkají během studia v zahraničí, je jejich přístup, zájem o hostitelskou kulturu a otevřenost k integraci klíčem k jejich úspěchu. Jak zdůrazňuje Coleman (2015: 39), „*zvědavost se ukázala jako nezbytná pro úspěšné studium v zahraničí*“. Engberg a Jourian (2015: 1) kromě toho poznamenávají, že u jednotlivců studujících v zahraničí existuje „*zvědavost na hledání nových a odlišných zkušeností*“ a studenti by měli být připraveni „*vypořádat se s nepohodlím a nerovnováhou*“. Proto se musí snažit vyjít ze své zóny pohodlí a navazovat nové vztahy.

3) Vývoj a používání jazyka

Tento faktor odkazuje na aktivní pokusy učit se místní jazyk (nebo dialekt / idiomy v zemích, kde jednotlivec plynule hovoří v místním jazyce) a na používání místního jazyka

během interakcí s ostatními. Kim (1977; 2001) a Berry (2003) tvrdí, že osvojování jazyků je nezbytnou součástí jak krátkodobého přizpůsobení, tak i dlouhodobé akulturaci. Porozumění a používání jazyka hostitelské země je bezpochyby spojeno s množstvím a kvalitou interakcí se státními příslušníky hostitelské země (Church, 1982; Gullahorn & Gullahorn, 1966; Pitts, 2009). Američtí studenti, kteří mají problémy s vývojem a používáním jazyku, mohou hledat americké vrstevníky, což může vést k menšímu zapojení do kulturní zkušenosti (Citron, 1996). Jazykové bariéry patří mezi nejvíce prognostické problémy s přizpůsobením pro mezinárodní studenty (Church, 1982; Dillion, 1993; Heikinheimo & Shute, 1986).

4) *Identifikace hostitelské kultury*

Když se zahraniční studenti přizpůsobují životu v jiné zemi, potkávají hodně příležitostí, jak se integrovat do hostitelské kultury nebo se od ní oddělit. Pocity obtíží se v hostitelské zemi mohou vést k odlišení od hostitelské kultury a silné identitě „cizince“ než jako dočasného člena hostitelské země. Zkušenosti s rozlišením mezi domácí a hostitelskou kulturou mohou být poznamenány pocitem vyloučení z kultury, neočekávanými kulturními rozdíly, ztrátou porozumění a nejasností vlastní identity (Mumford, 1998; Taft, 1977), zatímco identifikace s hostitelskou kulturou může vést ke zvýšenému zájmu o mezinárodní záležitosti (Nash, 1976). Nižší ztotožnění se s hostitelskou kulturou bylo předpovězeno větším množstvím času stráveného se členy vlastní domácí etnické skupiny mezi sojournery pobývajícími v zahraničí delší dobu (Nesdale & Mak, 2000).

Popsala jsem pozitivní faktory přizpůsobení sojournerů. Dalo by se shrnout, že v praxi mezi strategie, které studenti používají k úspěšnému přizpůsobení do hostitelské země, patří rozvíjení přátelství s příslušníky hostitelské společnosti, zúčastnění volnočasových společenských aktivit, posílení interkulturní kompetenci, proaktivní přístup v poznávání jiné kultury, norem a hodnot. Dál uvedu negativní faktory přizpůsobení, a jak se projevují.

5) *Sociální interakce se spoluobčany*

Tato složka se týká množství (např. času stráveného s vrstevníky) a kvality (např. rozvíjení pevných vztahů / přátelství) interakcí s vrstevníky ze země původu. Výzkumy

ohledně dopadu pozitivních vztahů se spoluobčany na přizpůsobení sojournera jsou smíšené.

Zatímco jiní spoluobčané mohou poskytovat familiárnost a sociální podporu v cizím prostředí (Berry & Sam, 1997; Furham & Alibhai, 1985; Ward & Kennedy, 1993a; Ward & Rana-Deuba, 2000), kvalitativní a kvantitativní výzkum s americkými studenty v zahraničí naznačují, že trávení většiny času s americkými vrstevníky brání jejich kulturním zkušenostem a souvisí s větším pocitem stesku po domově a menším zapojením do kultury. Mezi další zdroje pomoci, které mezinárodní studenti hledají, patří přátelé a rodina. V australské studii o zahraničních studentech asijsí studenti uvedli, že chodí ke svým přátelům, aby sdíleli osobní problémy, jako je stesk po domově, osamělost nebo izolace, protože si nemysleli, že jim mohli pomoci mezinárodní úředníci nebo školní poradci (Hellsten, 2006).

Mezinárodní studenti věří, že si mohou navzájem rozumět více a mohou být ve stejné situaci, takže si pomáhají se vypořádat s problémy (Ho et al., 2007). Tyto skupiny studentů se mohou shromažďovat a diskutovat o svých problémech a vzájemně se podporovat. Nicméně, studenti žijící v zahraničí, kteří uvedli, že trávili většinu času se svými spoluobčany, popsali, že se cítí turisty v hostitelské zemi, než dočasnými členy kultury (Citron, 1996). Když americké studenti odjíždí do zahraničí s vysokým očekáváním sociální interakce s místními lidmi (Pitts, 2009), trávení více času s Američany může být následkem neúspěšných pokusů o komunikaci nebo navázání kontaktů s občany hostitelské země. Tím pádem ta sociální interakce se spoluobčany je vnímaná jako negativní aspekt přizpůsobení sojournera, protože zamezuje posilování kulturních kompetencí.

Tento aspekt potvrzuje ve své teorii Mezikulturní adaptace i Kim (2001), která zdůrazňuje, že negativní stránkou kontaktů se spoluobčany je to, že ačkoliv poskytují krátkodobou podporu, brání dlouhodobému procesu přizpůsobení.

6) Stesk po domově/ pocit nepatříčnosti

Tento negativní faktor přizpůsobení sojournera se týká afektivních obtíží (např. pocitů úzkosti nebo deprese), které člověk zažívá při pokusu o přizpůsobení se hostitelské kultuře. Obtíže, které se projeví jako stesk po domově a osamělost, byly spojeny s omezeným sociálním kontaktem se státními příslušníky hostitelské země (Hull, 1978) a

osamělost byla spojena se špatným přizpůsobením sojournera (Klineberg & Hull, 1979; Stone-Feinstein & Ward, 1990; Ward & Rana-Deuba, 2000).

Taft (1977) navrhuje, že pocity odmítnutí hostitelskou kulturou (např. přání uniknout, namáhání přizpůsobit se a stesk po domově) mohou vést k obtížím v přizpůsobení. Pocity úzkosti, osamělosti a deprese (nazvané Obergem [1960] jako „kulturní šok“) se mohou podobat **akulturativnímu stresu** (Berry, 1974), který se projevuje ztrátou známé sociální podpory, steskem po domovu, sníženou sebeúctou a jazykovou bariérou (Mori, 2000).

1.3. Čtyři nejtransparentnější potíže krátkodobé studentské migrace

Na výše popsané faktory přizpůsobení sojournera se navazuje shrnutí *čtyř nejtransparentnějších potíží*, kterým čelí mezinárodní studenti v zahraničí, popsané Bochnerem, McLeodem a Linem (1977):

- 1) **Kulturní šok** – problém se vypořádat s životem v novém kulturním prostředí, jako je vyjednávání každodenních společenských aktivit;
- 2) **Role velvyslance** - role neformálního kulturního zástupce své země;
- 3) **Emancipace adolescentů** - musí si vybudovat pozici nezávislého, soběstačného a odpovědného člena společnosti;
- 4) **Akademická zátěž** – stres spojený se studiem.

Poslední potíže se na můj výzkum neaplikuje, nýbrž vzdělávací systém v pražské škole se neliší od domácího, proto dál budu dělat důraz jenom na první tři.

EMPIRICKÁ ČÁST

2. Metodologie

Cílem bakalářské práce bylo popsat průběh studijního pobytu amerických studentů sojournerů v České Republice a pochopit a interpretovat jejich zkušenosti. Tyto cíle jsou nejlépe splnitelné *etnografickým přístupem*, který nabízí příležitost studovat sojournery v přirozeném prostředí po dlouhou dobu pomocí metod pozorování a rozhovorů. Mohla jsem tedy blíže je poznat a pochopit jejich potíže na hlubší úrovni (schopnost uvidět různé důležité aspekty a témata, které se vyskytovaly při adaptaci), což mi umožnilo přesnější interpretaci dat.

Výzkum mi umožnila provést americká univerzita NC State se sídlem v Praze, vyhrazená speciálně pro semestrální programy v zahraničí. Dostala jsem příležitost pracovat zde v roli asistentky studentů a bydlet s nimi na koleji. Díky mé pozici bezprostředně „v terénu“, měla jsem přímý přístup ke studentům a hodně příležitostí k pozorování v zjevné roli účastníka.

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila *dlouhodobý stacionární výzkum*, tedy výzkum, při kterém výzkumník je se sledovanou skupinou v trvalém kontaktu po celou dobu výzkumu (v mém případě od začátku září 2019 do konce května 2020). Participantům výzkumu výzkumník přiznává svůj výzkumný záměr, i když do skupiny vstoupil v jiné pozici (v mém případě jako asistent). Můj zájem se nezaměřil na testování hypotéz ani na měření zkušeností studentů pomocí zobecnitelných statistik, ale na zjištění získaná kvalitativními metodami. Pro sběr dat o povaze a procesu mezikulturního přizpůsobení amerických studentů, o způsobů, jakým prožívali zkušenosti cizího prostoru a společnosti, o jejich aktivitách a kontaktních skupinách jsem zvolila kvalitativní přístup.

Podle Sharan Merriam (1998) je kvalitativní výzkum *„zastřešujícím konceptem pokrývajícím několik forem výzkumu, které nám pomáhají porozumět a vysvětlit význam sociálních jevů s minimálním narušením přirozeného prostředí“* (str. 5). Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je „průzkum“ nebo „objev“. Vědci se při tomto výzkumu nezajímají o generalizaci nálezů (Johnson & Christensen, 2008), ale obvykle hledají pochopení významu, který je vytvořen interakcí jednotlivce s jejich sociálním světem v určitém okamžiku a kontextu (Merriam & Spolupracovníci, 2002).

Kvalitativní výzkum se přímo týká zkušenosti tak, jak je *„prožívána“*, *„pociťována“* nebo *„podstoupena“* (Sherman a Webb, 1988). Zdůrazňuje studium událostí v jejich

přirozeném prostředí z pohledu těch, kteří jsou studováni. Cílem je vytvořit holistický popis reality: namísto snahy o kvantitativní měření zkušeností a identifikaci příčinných vztahů se snaží odhalit, popsat a interpretovat významy symbolických vzorců interakce a vztahů mezi událostmi a lidmi.

Základní interpretační přístup v kvalitativním výzkumu umožňuje velkou flexibilitu v tom, jak se k tématu přistupuje a nakonec v tom, jak jsou data interpretována. Zásadním aspektem základního interpretačního přístupu je umožnění aby získána data vedly výzkumného pracovníka nebo aby data hovořila sama za sebe. V tomto druhu přístupu je výzkumník často veden směry, které se nepředpokládají před zahájením výzkumu. Proto se velká flexibilita v plánovacích fázích mého výzkumu mi pro můj výzkum zdála vhodnou.

V kvalitativním výzkumu „*cílem není abstrahovat několik konceptů a určit příčinné vztahy mezi nimi, ale porozumět sociálnímu světu studovaných*“ (Esterberg, 2002, s. 14)

Merriam, která klade větší důraz na roli výzkumníka, tvrdí, že „*je primárním nástrojem pro sběr a analýzu dat*“ (2002, s. 5). Merriam také tvrdí, že v interpretačních přístupech „*je proces induktivní*“ a „*produkt kvalitativního šetření je bohatě popisný*“ (2002, s. 5).

Pokud jde o uplatnění výsledků výzkumu nebo výsledků, v kvalitativním výzkumu je konečným cílem studie porozumění nebo vhléd odvozený z výzkumu. Merriam (2002, s. 5), citující Pattona⁵, poukazuje na to, že „*toto porozumění je samoučelné, takže se nemusí pokoušet předvídat, co se může v budoucnu nutně stát*“.

V kvalitativních přístupech přenositelnost výsledků nebo zjištění výzkumu spočívá více na budoucích výzkumnicích, spíše než na samotném výzkumníku studie. Výzkumník tedy nemůže specifikovat vnější platnost svého zkoumání. Může poskytnout pouze obsáhlý popis nezbytný k tomu, aby někdo, kdo má zájem o přenos, dospěl k závěru, že je pro něj přínosný a použitelný (Lincoln & Guba, 1985, s. 316).

Podle Merriam, výzkumník je v procesu kvalitativní interpretační práce autonomní, „*neexistují žádné stanovené postupy nebo protokoly, které člověk postupuje krok za krokem*“ (Merriam, 1988, s. 37). Přesto při výzkumu musí dodržovat určité „*vlastnosti vyšetřovatele*“, musí mít „*toleranci k nejasnosti*“ a „*musí být citlivý vůči kontextu a všech proměnných v něm*“ (Merriam, 1988, s. 37, 38).

K respondentu musí být citlivý a schopný vytvořit „*atmosféru důvěry*“ (Merriam, 1988, s. 40).

2.1. Výzkumný problém a výzkumné otázky

⁵ Patton, M. Q. (2002). Qualitative research & evaluation methods (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc

Cílem mého výzkumu bylo popsat a pochopit zkušenosti amerických studentů, porozumět jejich motivacím studovat v Praze, způsobům, jakým se adaptovali na novou kulturu a prostředí, jak jejich pobyt probíhal a co jim tato zkušenost přinesla.

Výzkumné otázky:

1. Jaké jsou motivace amerických studentů pro studium v zahraničí?
2. Jak probíhal celý studijní pobyt?
3. Jaké potíže zažívali američtí studenti během semestru v Praze a jak se s nimi vypořádali?
4. Jaké příležitosti k poznávání české kultury se studentům naskytovaly a do jaké míry jich studenti využívali?
5. Které překážky jim bránily v jednání s členy hostitelské země?
6. V jakých kontextech studenti rozlišovali odlišnost mezi ČR a USA?
7. Jak se vypořádávali s odlukou od domova?
8. Co jim ten semestr přinesl a jaký byl jejich celkový dojem z Čechů a české kultury?

2.2. Techniky sběru dat

Při sběru dat jsem použila čtyři techniky: *pozorování, rozhovory (strukturované, polostrukturované a nestrukturované), dotazníkové šetření a dokumentování (vizuální techniku)*.

Zúčastněné pozorování se stalo významným zdrojem dat, a také podnětem pro kladení otázek. Díky tomu, že bydlím na stejné koleji se studenty, stala jsem bezprostředním svědkem a účastníkem všech jejich každodenních aktivit a interakcí. V průběhu pozorování jsem si dělala terénní poznámky, ve kterých jsem popisovala své zážitky po interakcích se studenty a společných akcích, ale také postřehy nestrukturovaných rozhovorů. Součástí terénních poznámek se staly i mé interpretace pozorovaných situací.

Strukturované rozhovory jsem provedla se studenty, natočila jsem je pro marketingové účely školy. *Polostrukturované* rozhovory, jsem uskutečnila se skupinou

studentů, se kterými se mi podařilo navázat nejbližší kontakty a s těmi, kteří projeví zájem zúčastnit se mého výzkumu v průběhu jejich pobytu a po návratu do Spojených států. *Nestrukturované* rozhovory proběhly při běžných kontaktech v různých kontextech každodenního života (tj. kolej, škola, restaurace, kavárny, turistické atrakce a společné akce), což mi pomohlo získat autentické informace z terénu.

Dotazníky se posílaly studentům po vracení se zpátky do USA pro ohodnocení jejich celkového dojmu z pobytu, orientaci a podpory ze strany administrátorů a koordinátorů, výletů a akcí pořádaných školou atd. Proto mi pomohly udělat hodnotící závěry a roztrždit jednotlivé aspekty pobytu do kategorií.⁶

Dokumentování (vizuální techniku) jsem použila pro různé společné akce, výlety a události. Navíc jsem se stala zodpovědnou za vedení sociálních sítí školy, proto jsem měla dělat hodně fotozáznamů, díky kterým jsme drželi americkou stranu v obraze všech události.⁷ Nakonec jsem použila videa, která konekti poslali v rámci výběrového řízení.

Za zásadní považuji *polostrukurované* rozhovory, které mají předem daná témata nebo okruhy otázek. Interakce mezi výzkumníkem a respondentem je pružná, zúčastnění si mohou vyjasňovat, zda si rozumí, respondent má prostor vyslovit své názory, výzkumník může pružně reagovat na nově se vynořující zjištění a přizpůsobovat formulaci i pořadí otázek dle vývoje rozhovoru (Hendl 2005:161). V průběhu rozhovorů jsem se řídila výzkumnými otázkami a snažila jsem se co nejmíň zasahovat do vyprávění, abych nepřerušila myšlenky respondenta. *Polostrukurované rozhovory* jsem nenahrávala s ohledem na své pracovní angažmá. Chtěla jsem, aby rozhovory probíhaly v pohodlných a přirozených podmínkách, abych neovlivnila otevřenost komunikace. Psala jsem si terénní poznámky. Ihned po skončení rozhovoru jsem provedla stručný zápis, který jsem v čase svého nejbližšího volna doplnila a opatřila tematickými kódy. Dále jsem zjišťovala, co respondenty „*zajímá, co si myslí, jak cítí*“ (Hendl 2005:161).

Všechny způsoby sběru dat mi umožnily získat informace o zážitcích a dojmech studentů, shromáždit příběhy a postoje účastníků, jejich akademické, kulturní a jazykové zkušenosti, zaznamenat jejich chování, zvyky a interakce.

2.3. Výběr a charakteristika respondentů

⁶ Seznam otázek v dotazníkú viz v Příloha 1.

⁷ Myslím rodinu a kamarády studentů, uchazeče, a učitele, které se nachází v Americe a díky sociálním sítím mají možnost nahlédnout do průběhu programu.

Celkem v podzimním a jarním semestrech 2019 – 2020 přijelo 116 studentů. Mezi účastníky všech skupin výrazně převažují ženy nad muži. Jejich věk se pohyboval od 18 do 45 let. Skupina studentů programu Prague Connect čítala 29 studentů, kde průměrný věk studentů byl 18 let. Programu Classic Fall se zúčastnilo 35 studentů, či průměrný věk činil 21 let. Poslední skupina Classic Spring obsahovala 52 studenty s průměrným věkem 21 let. Výjimkou však v obou klasických programech bylo několik studentů, mnohem starších než ostatní.

Pro přehlednost uvádím tabulku obsahující základní informace o informantech:

Tabulka 1: Přehled programů a studentů během dvou semestrů 2019-2020.

Rok	Programu	Chlapci	Dívky	Celkem	Věk
2019	Prague Classic Fall	13	22	35	19-30
	Prague Connect	24	5	29	18-19
2020	Prague Classic Spring	18	34	52	19-45

Účastníci studovali pestrou škálu oborů, mezi které nejčastějšími byli Architektura a Grafický a Industriální Design. Dalšími obory byli Inženýrství, Biologie, Psychologie, Mezinárodní Vztahy, Přírodní Vědy, Ekonomie atd. Někteří studenti prvního ročníku také studovali obor Explorativní Studia⁸, který je určen pro ty studenty, kteří se dosud nerozhodli o konkrétním oboru.

Pro *strukturované* rozhovory jsem vybrala 9 studentů. Výběr byl účelový, potřebovala jsem natočit videa pro budoucí studenty. Sestavila jsem tedy seznam otázek, které se týkaly zkušeností studentů v Praze. Hlavním kritériem byla otevřenost a ochota studenta sdílet svou zkušenost na kameru. Nakonec jsem udělala videopohovory s 4 konekty a 5 klasiky (2 z zimního semestru a 3 z jarního).

Polostrukturované rozhovory jsem uskutečnila při různých událostech a akcích. Účelově jsem vybrala po 6 studentů z každého programu. Pro lepší pochopení zkušeností studentů jsou důležité perspektivy obou genderů a různých věkových skupin. Proto jsem vybrala rovný počet studentů z každého programu a rovný podíl chlapů a dívek. Rozhovory jsem provedla na univerzitě nebo na koleji po domluvě s respondenty. Po

⁸ Exploratory Studies.

odjezdu studentů zpátky do USA jsem uskutečnila další *polostrukturované rozhovory* se studenty programu Classic Spring 2020 pro lepší rekonstrukci události jejich náhlého návratu do Spojených států kvůli koronavirové pandemii. Poslala jsem všem studentům email, kde jsem se je zeptala ohledně toho, jestli by chtěli pomoci mému výzkumu a podělit se o své zkušenosti. Ozvali se čtyři studenti, s nimiž jsem uskutečnila hovory přes Skype.

Nestrukturované rozhovory jsem vedla se skoro všemi studenty v různých kontaktních situacích v průběhu své pracovní doby i po jejím skončení.

Do *pozorování* jsem zahrнула všechny studenty, frekventanty podzimního semestru roku 2019 a jarního semestru roku 2020. Celkem byla zohledněna zkušenost 116 účastníků. Pozorování jsem prováděla u různě početných skupin, shromážděných příležitostně i účelově podle zájmů studentů, aktivit a situací na různých místech.

Dotazníky byly pro můj výzkum velmi důležité, protože obsahovaly hodnocení studentů všech programů po jejich absolvování. Dotazníky poslané administrátory programů vyplnili všichni studenti, kde uvedli jen názvy svých programů bez vlastních jmen, aby zůstali anonymní. Pro svůj výzkum jsem použila všechny odpovědi, které byli pro vybraná témata relevantní. Navíc jsem poslala všem studentům email s dotazem o jejich reflexi pobytu, na který jsem dostala 56 odpovědi.

2.4. Analytické postupy

Svůj výzkum jsem začala na začátku září roku 2019 po nástupu na pracovní pozici asistenta. Po příjezdu studentu, začala jsem se hlouběji zajímat o problematiku studia v zahraničí a o střety dvou různých kultur. Proto jsem se rozhodla uskutečnit vlastní výzkum a osvětlit jakým způsobem probíhá krátkodobý pobyt amerických studentů různých věkových skupin, které ale pocházející ze stejného prostředí. Díky tomu, že jsem se stala součástí světa americké bubliny, všimla jsem si věci, které mi přišly jako relevantní a zajímavé pro mou práci, proto po celou dobu výzkumu jsem psala svoje terénní poznámky a interpretace pozorování. Následně mi to pomohlo reflektovat data.

Analýzu jsem započala již od začátku výzkumu, kdy jsem si archivovala všechny dostupné články o migraci, a s tím spojených konceptech. Další část analýzy dat probíhala po rozhovorech, kdy jsem je doslovně přepsala a postupně doplňovala fotografiemi a kontexty. Při kvalitativním výzkumu bylo důležité, aby jeho operace probíhaly souběžně.

To se týkalo shromažďování dat, výběru vzorku jedinců, analýzy, interpretace a redukce dat a stanovování závěrů (Hendl, 2005, s. 207).

První měsíc výzkumu jsem jenom sbírala vlastní poznámky a literaturu a nechala jsem se vést daty. Jak již bylo zmíněno v metodologii, v plánovacích fázích mého výzkumu byla velká flexibilita. Pozorování, nestrukturované rozhovory se studenty a moje terénní poznámky mi následně pomohly určit kategorie a témata, na které jsem se pak soustředila.

Kódovací proces, který jsem použila při analýze dat, bylo *otevřené kódování*. Tato technika mi umožnila pojmenovat a rozpoznat základní jevy a aspekty života amerických studentů v ČR. Neustálým porovnáváním dat jsem zaznamenávala opakující se tendence, která jsem uspořádala a dala jsem je do kategorií. Analýzu dat jsem prováděla průběžně, současně s jejich sbíráním.

Při *zúčastněném pozorování* jsem použila heslovité terénní poznámky, které jsem pak doplnila svými komentáři. Pro lepší rekonstrukci jednotlivých událostí jsem použila fotografie.

Protože mě zajímaly i motivace studentů ke studiu, po povolení odpovědného pracovníka jsem použila *videa*, které konekti poslali pro výběrové řízení a udělala jsem transkripce jejich odpovědí. Časté a podobné odpovědi mi pomohly určit hlavní důvody, které měli ke studiu v Praze. Vytvořila jsem si body, které jsem doplňovala během obou semestrů. Stejně jsem zpracovala i vlastní videopohovory, které jsem natočila pro marketingové účely školy, provedla jsem transkripci a jednotlivé odpovědi jsem zařadila do kategorií. Na konci obou programů jsem zpracovala dotazníky poslané studentům v rámci hodnocení jejich pobytu.

Závěrečnou analýzu dat jsem provedla na konci dvou semestrů v květnu roku 2020. V prvním kroku jsem probrala svoje terénní poznámky, záznamy rozhovorů, hodnocení studentů, popisy událostí a fotografie pořízené v průběhu společných akcí. Text jsem rozdělila na části podle tématu, našla jsem z hlediska mé práce relevantní jevy (pravidelnosti), označila jsem je pomocí kódů a ty jsem opoznámkovala. Všechna opoznámkovaná data jsem rozdělila na kategorie a určila vazby mezi nimi. Dále jsem interpretovala sledované fenomény a následně vytvořila prvou rámcovou podobu výzkumu. V následném kroku jsem analyzovala všechna sebraná mnou data a poté jsem je porovnávala. Protože všechny dotazníky a rozhovory byly v angličtině, pokusila jsem je přeložit do češtiny tak, abych žádným způsobem nepozměnila hodnotu či autenticitu původní výpovědi. Následně jsem je zařadila do relevantních částí textu, kde napsala

jméno a věk respondenta a program, kterého se zúčastnil. Citace, kde jméno a věk chybí, jsou vzaté z anonymních hodnocení, proto je tam uveden jenom program.

Z analyzovaných mnou dat jsem nakonec udělala konečnou podobu své práce.

2.5. Hodnocení kvality výzkumu

Přestože rozhovory poskytují hluboký vhled do osobní zkušenosti jednotlivce, nemůžou představovat zkušenosti všech účastníků. Cílem introspektivního výzkumu však není získat větší použitelnost, ale spíše hlubší porozumění, to znamená nezobecňovat nálezy pro větší populaci, ale spíše prohloubit chápání zkušeností jednotlivců. Ačkoli žádný jedinec nemůže představovat celou kulturu, má kultura jednoznačně rozhodující vliv na jeho povahu (Hofstede, 1991), což znamená, že máme přistupovat ke zkušenostem sojournera z mnoha různých perspektiv.

Polostrukturované rozhovory přinášejí riziko reaktivity, které se objevuje, kdy výzkumník může do výzkumu vnášet svoje subjektivní teorie, předsudky či vlastnosti a ovlivňovat tak reakce respondenta. (Hendl, 2005: 148). Této skutečnosti jsem si byla vědoma, proto jsem se musela zaměřit na neutralitu a odprosit se subjektivních zkušeností. Nedávala jsem návodné otázky a neovlivňovala jsem odpovědi respondentů svými názory. Na druhou stranu mohla moje schopnost hovořit s respondenty v jejich rodném jazyce, pozice zahraničního studenta přibližně stejného věku a fakt, že jsem v Americe pobývala, napomoci k získání jejich důvěry. Tato skutečnost mi pomohla zprostředkovat otevřenější kontakt.

Během zúčastněného pozorování jsem se snažila zaznamenat viděné bez vlastních předsudků a zaujatosti. Proto objektivitě mého výzkumu napomohla i fotodokumentace.

Mnou sestavený vzorek tak nezastupuje populaci, ale fenomén, kterému jsem chtěla porozumět. Získala jsem sice vyčerpávající informace o studentském krátkodobém pobytu v zahraničí, avšak pouze od omezeného množství jedinců, proto můj výzkum bude mít vysokou validitu, ale nízkou reliabilitu. Navíc mými respondenty byli studenti ze stejného prostředí a univerzity, proto jejich mentalita, zvyky a chování jsou si velmi podobné a proto se ten výzkum v žádném případě nehodlám zobecňovat na všechny americké studenty, kteří přijíždí na studium do zahraničí.

S ohledem na zobecnitelnost zjištění se uznává, že malý vzorek dotazovaných a výběr jednoho případu ztěžují přechod k obecným klasifikacím. Přesto však etnografové si často myslí, že podobné prostředí pravděpodobně vytvoří podobná data a že lze dosáhnout zobecnění založeného na teorii při přenosu nalezených teoretických konceptů z jedné

situace do jiných prostředí a podmínek (Daymon & Holloway, 2002). Je možné odvodit, že jiní studenti mohou v podobné studii čelit podobným zkušenostem jako studenti v mém výzkumu, s úpravami podle odlišných vnějších okolností a osobnostních rozdílů. Přezkum literatury o přizpůsobení odráží mnoho z výsledků této studie a poukazuje na společnou zkušenost mezi zahraničními sojournery.

2.6. Etické otázky výzkumu

Etické zásady jsou pravidla, kterými by se měl řídit výzkumník při své práci. První a nejdůležitější z nich je pravidlo, že „výzkum nesmí ohrozit tělesné nebo psychické zdraví zkoumaných jedinců“ (Hendl, 2005: 155).

Od zaměstnanců univerzity jsem dostala informovaný souhlas k provedení této studie. Navíc jsem dostala povolení k používání materiálů poslaných pracovníkům univerzity, jako jsou motivační videa konektů pro výběrové řízení a dotazníky.

Svůj výzkumný záměr jsem nezatajovala. Studenti věděli, co zkoumám a pro jaký účel. Každého ze svých respondentů, s nimiž jsem provedla *polostrukturované* rozhovory, jsem před začátkem rozhovorů informovala individuálně a do hloubky o tématu, ústředním záměru výzkumu, abych předešla jakýmkoliv nedorozuměním, které by mohly mít negativní dopad na výzkumný proces. Každý z mých respondentů se zúčastnil výzkumu dobrovolně, na základě informovaného souhlasu a s vědomím, že může kdykoliv ukončit svou účast na projektu. Informovaný souhlas jsem si nedala podepsat, protože by to mělo nepříznivý dopad na autenticitu chování účastníků výzkumu. Nabídka nahlédnout mé výsledky platila pro studenty obecně; věděli o ní.

Při rozhovorech jsem se snažila navodit příjemnou, ale profesionální a důvěryhodnou atmosféru, aby se během nich respondenti cítili dobře a pohodlně. Po skončení rozhovoru jsem jim poděkovala a nabídla možnost nahlédnout výsledkům mé práce, pokud budou chtít. Všichni mi byli nápomocni, v průběhu rozhovorů se mi snažili předat co nejvíce informací. Z etického důvodu jména respondentů jsem pozměnila.

3. North Carolina State University (město Raleigh)

III.1. Škola NC State a její programy v Praze

Od roku 1992 má univerzita NC State svojí pobočku v Praze, zřízenou pro semestrální pobyty studentů.⁹ Je to jediné stálé celoroční mezinárodní zařízení, které má za cíl seznámit studenty s evropským prostředím a s kulturou tohoto kontinentu, ale i dává možnost získat kredity v rámci svého studia. Organizační středisko detašovaného evropského pracoviště univerzity sídlí v centru Prahy nedaleko Staroměstského náměstí, kolej pro studenty na Žižkově.

Univerzita North Carolina State University se sídlem ve městě Raleigh má více než 35 000 studentů, což z ní činí největší univerzitu v Severní Karolíně a jednu z největších v USA. Nabízí 106 oborů bakalářského studia, postgraduální a magisterské studium ve 104 oborech, doktorské studium v 61 oborech a studium veterinárního lékařství.¹⁰ K významným studijním oborům univerzity patří inženýrství, statistické vědy, zemědělství, biologie, textilie a design.

Jako součást Úřadu pro globální angažovanost¹¹ je *NC State Prague* primárně místem pro zahraniční studijní pobyt studentů NC State. Každý rok zde studuje více než dvě stě studentů na různých programech nabízených ve třech cyklech: letním, podzimním a jarním. Univerzita v Evropě byla založena v roce 1992. Tehdy College of Design (Vysoká škola designu) zřídil letní program v Praze. Od léta 2017 se institut transformoval a stal se státním Evropským střediskem NC v Praze.¹² K 1. červenci se College of Design změnil na NC State Office of Global Engagement, a nabídl další zážitkové vzdělávání studentům NC State spolu s jinými možnostmi výuky a výzkumu pro univerzitní fakultu.

V současnosti během podzimního a jarního semestru existují tři programy: *Classic Fall*, *Classic Spring* a *Prague Connect*, do nichž se mohou přihlásit studenti ze všech oborů.

V NC State Prague studenti vybírají prezenční kurz z portfolia předmětů nabízených během vybraného programu. Proces převodu kreditů není nutný, protože všechny kurzy jsou nabízené jako kredity NC State¹³.

Podzimní a jarní klasické programy jsou semestrální (celkem 12 týdnů) a jsou vyhrazené pro studenty druhého a vyššího ročníku¹⁴, v nichž studenti získávají alespoň 12 kreditů NC State, které taky zahrnují základní jazykový kurz, kulturní exkurze po České

---

⁹ Viz příloha, Foto 1.

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/North_Carolina_State_University.

¹¹ Office of Global Engagement.

¹² NC State European Center in Prague.

¹³ V rámci domácí univerzity.

¹⁴ https://packabroad.ncsu.edu/index.cfm?FuseAction=Programs.ViewProgram&Program_ID=2340.

Republice a do zahraničí. Zimní semestr se vždycky začíná začátkem září a končí v půlce prosince a letní semestr se začíná v půlce ledna a končí na konci dubna/ začátku května.

Prague Connect je program pro studenty prvního ročníku, kteří jsou přijati do NC State v rámci programu Spring Connect¹⁵. Prague Connect dává studentům příležitost získat kredity NC State v Praze během podzimního semestru a připravit je na akademický a společenský život před oficiálním zahájením studijního programu na akademické půdě na jaře. Studijní program Prague Connect je vysoce strukturovaný a zahrnuje kurzy vyučované jak instruktory z NC State, ale i místními učiteli. Kromě instruktorů má NC State Prague také tým koordinátorů a asistentů, který je k dispozici pro podporu studentů v průběhu celého programu. Současně s nimi studují zkušenější studenti NC State v rámci klasických programů. Každý podzimní semestr se programu Prague Connect účastní přibližně 30 studentů prvního ročníku.

Mimo popsané výše programy NC State Prague má několik kratších programů, které se konají na jaře a v létě. Tento akademický rok se tyto programy zrušili kvůli pandemii COVID-19.

Všechny programy v Praze se začínají týdenní orientací. Během této orientace a kurzu se studenti účastní aktivit a diskusí o rozvoji komunity, vyjasňují svoje očekávání a získávají informace o přístupech ke kurzům na NC State Prague. Orientace na místě slouží také pro seznámení studentů s Prahou a českou kulturou.

V podzimním semestru roku 2019 přijelo do Prahy 64 studentů, účastníci programů Classic Fall a Prague Connect a v jarním semestru roku 2020 přijelo 52 studentů, účastníci programu Classic Spring.

Program Classic Spring 2020 byl zkrácený skoro o dva měsíce kvůli epidemii koronaviru. Tato událost se stala obrovským stresem pro studenty a administrátory programu, a proto ve své praktické části popíši podrobněji jak se studenti a škola s tím vypořádali.

Při odkazování na názory a výroky studentů různých typů programů budu používat pojmy klasici¹⁶ a konekti¹⁷, jak se to používá mezi pracovníky pražského institutu.

Na programy, které popisují ve svém výzkumu, studenti byli vybráni na základě předchozího akademického výkonu. Konekti navíc měli poslat videa, kde vysvětlí své tři hlavní motivace ke studiu v zahraničí. Aby se studenti mohli připravit na cestu, museli

¹⁵ V důsledku velkého počtu uchazečů univerzita přijímá vybraný počet uchazečů do programu Spring Connect. To znamená, že budou muset začít studium ne v zimním semestru, jako všichni ostatní studenti, ale až v druhém, jarním semestru. Kvůli tomu se program Prague Connect uskutečňuje jenom v zimním semestru, aby po příjezdu zpátky do Ameriky mohli začít studium v prvním ročníku na půdě univerzity (<https://newstudents.dasa.ncsu.edu/springconnect/>).

¹⁶ Studenti Classic Fall 2019 a Classic Spring 2020.

¹⁷ Studenti Prague Connect.

absolvovat několik školení, která se skládala z *předběžné přípravy* a *přípravy na místě*. *Předběžná příprava* proběhla v létě před příjezdem do České republiky v září 2019. Po příjezdu do Prahy měli studenti pětidenní *přípravu*, během které se seznámili s českou historií a českou kulturou prostřednictvím úvodních lekcí, návštěvy historických památek a prohlídek s průvodcem. Expozice české kultury pokračovala až do konce semestru díky exkurzím, návštěvám muzeí, divadel, okolních měst, aktivitám atd.

III.2. Moje pozice v roli asistentky studentů

Příležitost zpracovat téma mi umožňuje moje pracovní pozice. Od září 2019 roku jsem asistentkou studentů na této univerzitě. Aby pomohli se americkým studentům integrovat do jiné společnosti, univerzita se rozhodla najmout asistenty. Toto je nová pozice, která se objevila v akademickém roce 2019/2020. Před tím studenti byli podporováni pouze koordinátory programu. Uvědomili si však, že podpora asistentů může zlepšit zkušenosti studentů během jejich pobytu v zahraničí. Odměnou za tuto práci se stalo ubytování na koleji spolu s americkými studenty, kde každý asistent měl na starosti svoje patro.

Asistent studentů neboli **rezidenční poradce** na této univerzitě je student, který studuje v Praze, má zájem o americkou kulturu, je v podobném věku jako příjíždějící americké studenti a chce jim pomáhat líp se integrovat do českého prostředí a zapojit je do kulturního dění. Mimo jiné, asistent je schopen poskytnout velké množství informací a zdrojů pro příchozí mezinárodní studenty díky svým vlastním zkušenostem studenta a dobrému povědomí o společenském dění, studentských akcích, zajímavých místech atd. Tyto faktory slouží výhodou pro mladé Američané, kteří v nás, „místních“ vidí nejen authority, administrátory programu, ale také kamarády, které se stávají pojitkem mezi dvě kultury a sdílejí s nimi skoro všechny jejich zkušenosti. Hlavními zodpovědnostmi asistentů je rozvíjet komunitu v jejich obytném prostoru, napomáhat v interkulturní komunikaci, účastnit se kulturních akcí, školení, pomáhat s činnostmi univerzity a taky podporovat studenty v případě mimořádných událostí, provádět pravidelné kontroly pokojů, schůzky se svým patrem ohledně pořádku a čistoty, navštěvovat týdenní schůzky zaměstnanců, řešit konflikty mezi studenty, působit jako prostředník mezi studenty a administrátory programů, koordinovat a pořádat akcí, zpracovávat požadavky na opravy a údržbu, poskytovat psychologickou podporu a pomáhat studentům ve všech záležitostech

včetně nouzových situací, sdílení informací o Praze, aktivitách, zajímavých místech a událostech a dostupných zdrojích na nástěnkách, sociálních médiích i osobně.

V rámci integračních aktivit univerzita spolupracuje se zprostředkující organizací, která investuje do blahobytu zahraničních studentů, aby jim pomohla přizpůsobit se během svého pobytu v zahraničí, kterou je Erasmus Student Network (ESN). Cílem ESN je zlepšovat společenský život zahraničních studentů během jejich pobytu v zahraničí prostřednictvím konceptu „studenti pomáhající studentům“ (Erasmus Student Network 2018).

Velmi podobnou této pozici je pozice **buddíka**, která funguje v rámci programu mezinárodní organizaci Erasmus Student Network (ESN), se kterou NC State Prague spolupracuje v rámci kulturních aktivit a výletů aby dala možnost studentům navázat kontakty s dalšími mezinárodními studenty. ESN působí na většině vysokých škol a investuje do blahobytu zahraničních studentů ze všech částí světa, aby jim pomohla přizpůsobit se během svého pobytu v zahraničí¹⁸. Cílem buddíků stejně jako asistentů je sociální podpora a povzbuzení sociálních sítí a přátel.

Spojení zahraničních studentů s domácími studenty se ukázalo být prospěšným pro integraci a přizpůsobení studentů se ukázalo ve výzkumu Browna (2009). Ukázal, že proces přizpůsobení skupiny mezinárodních studentů ve Spojeném království jím pomohl snížit stres a vyrovnat se s osamělostí prostřednictvím rozvoje sociálních vztahů. Zahraniční studenti si vážili přátelství a biculturních pout s domácími studenty, které je stimulovali k účasti na kulturním a lingvistickém učení (Brown 2009). Tak i Hendrickson (2018) dochází k závěru, že navázání kontaktu studentů s místními interkulturními konektory zvyšuje potenciál pro spojení s domácími studenty.

Na začátku září na pozici asistenta nastoupilo tři studentů, mezi kterými jsem byla já. Než studenti přijeli do Prahy, absolvovali jsme školení, ve kterém jsme byli seznámeni s účelem, očekáváními a potřebami programů a také jsme dostali povědomí o mentalitě a hodnotách studentů. Byl to úvod do interkulturní komunikace, kdy nám vysvětlili, jak se se studenty chovat, co smíme a nesmíme říkat v její přítomnosti atd.¹⁹

Přináším do tohoto výzkumu velký zájem o otázky mezikulturní komunikaci a přizpůsobení mezinárodních studentů na odlišnou kulturu. Tyto zájmy vycházejí z kombinace mých osobních zkušeností, mého vzdělání a mé pracovní pozice asistentky.

Mezikulturní komunikace a kulturní porozumění jsou pro mě součástí každodenního života. Dokážu porozumět zkušenostem amerických vysokoškoláků, kteří studují v Praze,

---

¹⁸ <https://esn.org/>.

¹⁹ Interkulturní senzitivita: mladé Američane jsou velice citlivé vůči otázkám rasy, genderu, sexuality a vlastní identity a dokonce i to co můžeme považovat za nevinný vtip může je silně urazit.

protože se nacházím v podobné pozici zahraničního studenta, který prošel a stále prochází podobnými adaptačními procesy a zkušenosti v zahraničí.

4. Američtí „sojourneri“ z NC State v Praze (2019, 2020)

4.1. Motivace studovat v zahraničí

Mezinárodní zkušenosti pomáhají studentům porozumět jiným kulturám a zároveň rozšířit jejich světový názor. Ukazují jim, že jejich předchozí vnímání a porozumění jiným zemím a kulturám bylo úzké a povrchní.

Účelem mé studie je také porozumění. Chci lépe porozumět motivacím studentů, které souvisí s krátkodobou praxí studia v zahraničí. Proto v této části výkladu se soustředím na otázku, proč studenti chtěli studovat v zahraničí a speciálně v Praze.

Odpovědi na tuto otázku jsem shromáždila z různých zdrojů. Jednak to bylo *dvacet devět videí* konektů pro výběrové řízení, kde popsali svoje motivace, ke kterým jsem udělala transkripci, jednak *hodnocení* poslané studenty *po absolvování programů* v podobě vyplněného dotazníku a nakonec *polostrukturované rozhovory*, které jsem osobně provedla se studenty.

Z rozhovorů jsem zjistila, že motivací studentů k účasti ve studijním programu v zahraničí byla vůle *získat nový pohled na věci, vyrůst jako osobnost, získat nezávislost, překonávat sebe, ponořit se do nové kultury, dozvědět se více o sobě, vytvořit trvalé vzpomínky, cestovat po světě, pokračovat ve svých studiích, poznávat nové lidi a navazovat nové přátelství*. Tyto odpovědi figurovali u studentů velmi často, proto jsem je kategorizovala a udělala jsem z nich klíčové body.

Soustředím se tady víc na odpovědi konektů, protože pro ně i krátkodobý pobyt v cizině znamená ostřejší přechod k dospělejšímu životu, při němž hodně věci zažili poprvé v porovnání se zkušenějšími klasiky.

• Získat nový pohled na věci

Tento argument většinou uvedli konekti, které ještě nikdy neměli příležitost bydlet daleko od rodičů a cestovat po světě – být v cizině.

„Můj pohled na svět je opravdu omezený kvůli omezeným zkušenostem, které mám s cestováním a prožíváním rozmanitých kultur. Věřím, že tento program mi dá příležitost zažít zcela novou kulturu života pod vedením zkušených profesorů.“ – Mary, 18, konekt.

Někteří studenti zmínili, že cestovali do Latinské Ameriky, Dominikánské Republiky a do Jamajky, ale nikdy do Evropy. Navzdory tomu i tyto výlety otevřely jim oči na to, že svět je velký a různý:

„Když jsem poprvé jela do Dominikánské republiky, pochopila jsem, že očividně Winston Salem²⁰ není jediným místem na světě, a že se svět netočí jen kolem něho a existují i jiná místa a kultury.“ – Kennedy, 18, konekt.

Konekti věří, že studium v zahraničí a evropská perspektiva jim umožní pochopit život, jazyk, kulturu, tradice a zvyky místních lidí, udělá je víc světaznalými a pomůže jim být lepšími v budoucí kariéře.

Vícekrát v pohovorech a videích zaznělo, že se studenti chtějí vystoupit ze své škatulky, zóny pohodlí a ulity, protože to považují za nezbytné pro rozšíření svých hranic a porozumění jiným lidem:

„Věřím, že Praha je perfektním místem, které mě vytlačí mimo moji zónu pohodlí a představí mě evropské kultuře a globálnímu společenství.“ – Susan, 18, konekt.

Věří, že změna perspektivy a poznání nové kultury jim pomůže dívat se na věci nezaujatě a lépe rozumět odlišným stanoviskům a názorům druhých, stát se víc otevřenými a přijímajícími a rozšíří jejich obzory:

„Chci zpochybnit své myšlenky a přesvědčení a chci být schopnou vystoupit z mé zóny pohodlí. Vím, že to bude pro to mě náročný kvůli tomu, že jsem pohodlně žila celý život v domě se stejným výhledem na kostel a moje město. Těším se, až se budu probouzet každý den a dívat se na ten den jako na nenahraditelnou příležitost k učení.“ – Adela, 18, konekt.

„Vím, že Česká Republika zcela přehodnotí mou filozofii a vnímání světa.“ – Anna, 18, konekt.

• Vyrůst jako osobnost

---

²⁰ Město v Severní Karolině, odkud pochází respondentka.

Seberozvoj je pro mladé Američani velmi důležitý a ve svých odpovědích kladli konekti velký důraz na rozvíjení své individuality a dovedností, které jim pomůžou v dospělejším životě.

„Prague Connect poskytuje skvělou příležitost skočit do neznáma a nutí jednotlivce růst jako osobnost.“ – Tom, 18, konekt.

„Vím, že Praha mi umožní růst a stát se lepším člověkem, na kterého mohou být moji rodiče pyšní.“ – Alison, 18, konekt.

„Jsem velmi rozvázný člověk a na studijním programu v zahraničí se chci naučit, jak se stát spontánnější a flexibilnější. Mám také dvojče a půjdeme do různých vysokých škol a to bude poprvé, kdy se oddělíme. Bude to náročné, ale také vzrušující, protože jsem připravená něco udělat pro sebe a nežít ve stínu sví ségry. Myslím, že studium v zahraničí se mi umožní stát nejlepší verzí sebe sama.“ – Christine, 18, konekt.

„Je to pro nás šance, abychom dospěli jako osobnosti. Pokud byste šli na vysokou školu hned po střední škole, zůstali byste stejnými a vaši rodiče by vždycky byli blízko. Ale pokud přijedete tak daleko, vaši rodiče vás nemohou kdykoli navštívit, takže se musíte naučit navigovat světem sami.“ – Dylan, 18, konekt.

• **Získat nezávislost**

Nejčastěji tuto odpověď uváděli ti konekti, kteří nikdy nebyli pryč z domova na dlouhou dobu. Proto doufají, že po dobu dvanácti týdnů se naučí žít samostatně bez svého obvyklého podpůrného systému.

„Celý svůj život jsem byl velmi závislý na své rodině a toto je poprvé, kdy se zaměřím na sebe.“ – Devin, 18, konekt.

„Chci získat nezávislost, protože jsem nikdy nebyl mimo ochrannou bublinu života poskytovanou mou rodinou. Chci rozvíjet dovednosti, které budu potřebovat později pro vysokou školu a dospělý život.“ – Adit, 18, konekt.

„Naučím se zacházet s jinou měnou a rozpočtovat své peníze v Evropě. Tato zkušenost se mi pomůže stát soběstačnější po zbytek mého studia na univerzitě.“ - Mary, 18, konekt.

„...je čas, abych začal dělat první kroky k plné nezávislosti. Doufám, že na tomto programu začnu činit svá vlastní rozhodnutí v životě.“ – Susan, 18, konekt.

Někteří konekti se přiznali, že nejsou sebevědomí ve své schopnosti žít sami, ale že to je nezbytná schopnost, kterou potřebují mít později, když budou žít a studovat na univerzitě:

„Naučím se být spolehlivou a schopnou dělat pro sebe jednoduché úkoly, jako je vaření večere každý den nebo praní prádla. Ale více než to, mít odpovědnost a sílu samostatně řešit problémy.“ – Emma, 18, konekt.

• Překonávat sebe

Každá z motivace je mezi sebou velmi propojená, proto výše popsané argumenty znamenají i to, že celá zkušenost studijního pobytu v cizině bude pro studenty výzvou. Doposud jejich život byl velmi strukturovaný a srozumitelný – každý den škola, stejné okolí, známé prostředí:

„Od mateřské školy až do současnosti můj život byl velmi strukturovaný. Všechno bylo stejné každý den – škola, od zvonku do zvonku, od osmi rána do čtyř odpoledne. Vyrůstala jsem a chodila jsem do školy se stejnými lidmi. Zde jsem žila celý svůj život. Jsem opravdu nadšená, že mám příležitost se odtrhnout od této struktury.“ – Kennedy, 18, konekt.

Někteří konekti připustili, že taková náhlá změna podmínek a prostředí je přinutí zvládat studium a zažívat úplně jiný životní styl zvláště v situacích, kdy budou čelit problémům, těžkým situacím a dilematům.

„Každá z těchto výzev, kterým budu čelit, jen posílí můj vhled do kultury a mé spojení se světem.“ – Tess, 18, konekt.

Tyto výzvy ale konekti nebrali negativně, naopak se těšili na možnost se naučit je překonávat.

• Ponořit se do nové kultury

Významnou motivací pro řadu konektů bylo samo poznání jiného, cizího. Toto „jiné“ ovšem hledali v různých kulturních souvislostech a jevech – s orientací na každodennost současnosti, nebo i poučení a inspirace z dějinné minulosti.

„Tento program se mi pomůže dozvědět více o globálně propojeném světě, ve kterém dnes žijeme a ve kterém budu brzy pracovat.“ - Alison, 18, konekt.

„Mám vášeň pro učení o cizích zemích a učení o rozmanité škále jazyků a kultur po celém světě, takže mám nesmírný zájem ponořit se do nové kultury a stát se informovanými o světě a dalších zemích.“ - Emma, 18, konekt.

„Soustředím se na jídlo, které země může nabídnout, kolik stojí krabice cereálií a dokonce i to, co místní dělají pro zábavu. Nejsem zaměřena na to, co dělají turisté. Chci vědět, vidět a zažít, co dělá obyvatel každý den.“ – Tess, 18, konekt.

„Historie a umístění Prahy v jejím bývalém sovětském bloku během takového formativního období našich životů působí velmi pronikavě a naslouchání životních příběhů lidí, které zažili komunismus a depresi jsou opravdu užitečné pro nás, jak dospíváme a dozvídáme se víc o světě a o tom jak vypadá morálka různých lidí, a já si myslím, že je opravdu důležité naučit se být člověkem.“ – Ann, 18, konekt.

Praha se mimo jiné stala inspirací, zvláště pro studenty Architektury:

„Prožívání různých kultur při studiu architektury je něco, o čem každý architekt sní. Evropa má bohatou kulturu architektonické praxe od historických památek po moderní postupy. Vždy se mi líbil mix obou světů.“ – John, 21, klasik.

• Dozvědět se více o sobě

Důležitým pro studenty bylo nejen se dozvědět víc o světě, ale i to, čemu se svět je může naučit o nich samých. Pobyt v Praze řada z nich pochopila jako možnost celkového sebezpoznání:

„Život v Praze mi pomůže lépe porozumět sobě a dá mi příležitost vyvážit úspěch i neúspěch.“ – Grace, 18, konekt.

Někteří konekti ovšem fakt sebepoznání zúžili na možnost ujasnit si svou životní perspektivu. Formulovali názor, že pobyt v Praze jim bude prospěšný při volbě studijního oboru, pokud si ještě nebyli stoprocentně jistí, svým dosavadním výběrem:

„Co by mohlo být lepší příležitostí k rozhodnutí, zda je obor Mezinárodní Studia tím pravým oborem pro mě, než zažít cizí země na vlastní kůži?“ – Emma, 18, konekt.

„Je to skvělá příležitost, abych se dozvěděla, kdo skutečně jsem, oproštěné od mínění ostatních o mně. Vím, že tím že budu ponechána vlastnímu osudu a že budu spoléhat pouze na své vlastní prostředky, mi umožní získat skutečný pocit nezávislosti a že mi to posune k tomu, abych se stala osobou, kterou mám být.“ – Sara, 18, konekt.

• **Vytvořit trvalé vzpomínky**

Studium v zahraničí je u studentů zpravidla jedním z nejjasnějších zážitků během celého jejich studia. Proto během pobytu v Praze a cestách po Evropě pořád si dělali fotografie a videozáznamy, psali deníky a blogy.

Viděli v této dokumentaci svých zkušeností také skvělou možnost se pochlubit před svými budoucími zaměstnavateli, známými, přáteli a rodinou.

• **Cestovat po světě**

Praha je lákavá díky své centrální pozici v Evropě a možnosti jednoduše a levně cestovat do nejbližších zemí. Mimo jiné studenti uvedli, že chtěli zde studovat kvůli krásné architektuře se spoustou úžasných historických budov.

• **Pokračovat ve svých studiích**

Konekti jsou přijaté na univerzitu až na jarní semestr, což znamená, že budou muset začít studium o semestr později než ostatní. Tím pádem tento program cesty do zahraničí, organizovaný univerzitou v podzimním semestru byl pro ně skvělou příležitostí neztratit čas, rozvinout určitou nezávislost a dostat cenné zkušenosti, než se osamostatní na vysoké škole.

Pro některé obory jako jsou Design a Architektura, semestr v zahraničí je požadavkem a Pražská univerzita je pro to nejjednodušší cestou díky zavedenému programu přímo pro umělecké obory.

• **Poznávat nové lidi a navazovat nové přátelství**

Pro konekti tento program byl také příležitostí se seznámit a navázat přátelství, které potrvá i po návratu domů, na půdě univerzity, se pak budou potkávat.

„Jednou z mých největších obav, když jsem zjistila, že jsem se dostala na jarní semestr, bylo přijít na to, jak najít kamarády a angažovat se. Opravdu poznáváte lidi, když s nimi cestujete. Doufám, že můžu začít školu v lednu s lidmi, které už znám a s nimiž sdílím zkušenosti.“ – Tess, 18, konekt.

Shrnutí

Ačkoliv většina zde uvedených odpovědí byla poskytnuta konekty v dotaznících, klíčové body jsem zaznamenala u všech doptávaných studentů.

Pro konekty bylo velmi důležité se odtrhnout od stálé rodičovské kontroly a péče, začít se samostatně rozhodovat a čelit problémům. Bylo pro ně významné uvidět svět z jiné perspektivy, nevnučený přesvědčeními okolí a rodiny. Klasici na tento „přínos“ studijního pobytu v Praze již nekladli tak velký důraz kvůli tomu, že už nějakou dobu bydleli samostatně na koleji nebo bytě, a proto už se o sebe naučili starat sami během prvních let studia.

4.2. Příprava na studium v zahraničí – instruktáže univerzity

Posílení kulturní kompetence studentů před odjezdem souvisí se zvýšeným globálním porozuměním a mezikulturním rozvojem dovedností po absolvování studijních cest do zahraničí (Kitsantas, 2004). Předodletový kontakt s cílovou kulturou také zvyšuje pravděpodobnost navazování přátelství a trávení volného času s místními lidmi v cílových zemích (Pruitt, 1978). Ovládnutí kulturních kompetencí a znalostí procesu mezikulturní komunikace umožňují komunikátorům provádět společné činnosti, vytvářet společné kulturní hodnoty, vytvářet jednotný sociokulturní prostor, ve kterém mohou působit zástupci různých kultur a etnických skupin. Je důležité rozumět kultuře a zvykům země, které cizinec navštěvuje. Pokud mají studenti před příjezdem do nové země povědomí o normách života místního obyvatelstva, může pro ně být snazší překonat počáteční kulturní šok.

NC State poskytuje dva typy příprav na studium v zahraničí: *předběžnou přípravu a přípravu na místě* po příjezdu do cílové země. Cílem předběžné přípravy je poskytnout studentům základní informace o České republice a její kultuře: geografii, historii, ekonomice a politice, o klíčových kulturních hodnotách, jídle, zdraví, poradenství, sociální

etiketě, komunikačních stylech, aktuálních sociálních problémech a trendech. Univerzita organizuje k tomu různé prezentace, školení a konzultace. Součástí prezentací, které dostali studenti podzimních a jarního programů byly také informace o mezinárodní cestovní logistice, o pobočce NC State a koleji v Praze, zaměstnancích školy, transportním systému Prahy, o věcech, které si mají studenti vzít s sebou, upozornění na opatření ohledně kapesních zlodějů a podvodníků, a také typy na příležitosti, jak se mohou seznámit s českou kulturou ještě před odjezdem²¹. Studenti, kteří již absolvovali podobný program, také pomáhají na interaktivních sezeních, kde poskytují cenné informace a dělí se svými zkušenostmi a radami s budoucími účastníky programů.

Tato sezení se stala první příležitostí pro studenty se navzájem seznámit. Takže po poskytnuté přípravě by studenti měli dobře rozumět tomu, co se od nich očekává, a měli by začít rozvíjet pozitivní vztahy se svými spolužáky, což by mělo mít celkový vliv na skupinovou dynamiku.

Po příjezdu do Prahy studenti dostali další přípravu na místě.²² Měli příležitost se lépe seznámit s městem, s pobočkou NC State v Praze, najít odpovědi na své otázky, poznat nové přátele. Teď hlavními pomocníky studentů se stali asistenti, kteří se postarali o jejich ubytování na koleji, rozdali klíče, poskytli informaci o nejbližších obchodech, bankomatech, restauracích, službách. Každý z asistentů si vzal na starost menší skupinku studentů a vzal je na nákup do supermarketu, kde jim pomohl koupit všechno nezbytné.

Takže cílem této v Praze realizované přípravy bylo naučit studenty mezikulturní kompetenci a získat rozhled po novém neznámém prostoru.

Samotná příprava obsahovala několik samostatných akcí:

- Uvítání studentů na letišti koordinátory programu a pomoc se zajištěním dopravy do koleje;
- Přípravu informačních balíčků, které studenti obdrží v první den pobytu. Našli tam mapu města; harmonogram semestru, seznam zajímavých míst v okolí, telefonních čísel pro kontaktování v případě nouze;
- Informační schůzi ve škole o chodu programu, exkurzích, úvodní přednášky o bezpečnosti;
- Dvoutýdenní kurz českého jazyka a kultury;
- Seznamovací exkurze po městě a do nejbližších infrastrukturních zařízení (pošta, banka, stravovací místa, obchody a služby);

---

²¹ Typy na blogy v Youtube a na internetových stránkách a aplikace kde můžou učit češtinu.

²² Viz příloha, Foto 2.

- Školení, které se týkali navigaci městem: úvodní prezentace o pražské dopravě a následné použití znalostí v praxi, kdy studentům ukázali jak používat každý druh dopravy;
- Posílení kulturní kompetence studentů k usnadnění přizpůsobení se každodennímu životu: vysvětlení studentům možných problémů, kterým mohou čelit, jako jsou stereotypy a diskriminace kvůli jejich barvě pleti, sexuální orientaci, cizí řeči, neobvyklému vzhledu²³, a také jak reagovat na negativní reakce ze strany Čechů.²⁴

Po společné přípravě, pracovníci školy pokračovali podporovat studenty a radit jim individuálně v průběhu celého semestru. Navíc měli pravidelní schůzky s poradci programu pro kulturní reflexi, kde studenti měli možnost se podělit o své zkušenosti a poprosit o praktickou radu v otázkách kulturního šoku.

4.3. Vztahy mezi skupinami studentů

Protože studenti byli „na stejné lodi“ co se týče podmínek bydlení a studia, měli příležitost vytvořit pevnou monokulturní síť, která se stala nejdůležitější sítí účastníků během jejich pobytů a která bude schopná přetrvat i po jejich návratu do Spojených států. Dokonce i účastníci, které se před příchodem do Prahy znali, se moc sblížili:

„Stali jsme se malou rodinou, která se navzájem podporovala uvnitř i vně třídy. – Klasik 2019.

Vytváření a rozvíjení sociálních vztahů mezi studenty se nejvíce uskutečňovalo na koleji. Podle Ljudmily Kopecke-Kashpurové *vytváření cizineckých komunit pomáhají snižovat pocity odcizení a sociální izolace v novém prostředí. Vzájemné vazby cizinců pobývajících v ČR často posilují podobné problémy a zkušenosti. Cizinecké a krajské vazby vytvářejí tak prostor pro sdílení zkušenosti, předávání cenných informací a kontaktů. Toto „cizinecké pouto“ je pak nejsilnější mezi krajany, které sblíží pocity vzájemné sounáležitosti, důvěry a podobné zkušenosti s adaptací na pobyt v nové zemi (Kopecka-Kashpurova, L., str.232).*

²³ Někteří studenti měli různé obarvené vlasy, kluci se líčili a malovali si nehty, měli zvláštní styl oblékání. Na domovské univerzitě podobné vyjádření vlastní identity skrz svůj vzhled je běžné a respektováno.

²⁴ Tato instrukce byla sestavena americkými pracovníky NC State Prague vycházející z jejich vlastních zkušeností.

Společné bydlení se studenty mi dalo možnost nahlédnout do jejich každodenního života a pozorovat jak se mezi sebou socializují a rozvíjí vztahy. Tak jsem poznamenala situace, při kterých se skupiny studentů propojují:

- Hodiny ve škole
- Společné večere a večírky na koleji
- Spontánní akce organizované studenty a asistenty (návštěva restaurace, barů, klubů)
- Svátky a oslavy
- Společné výlety organizované školou a studenty
- Akce pořádané školou: hodiny vaření, společné snídane a obědy ve škole a restauracích, společenské události²⁵
- Úřední hodiny asistentů na koleji

Celkově konekti a klasici během podzimního semestru se snášeli, a dokonce někteří se dobře skamarádili. Byli ale rozdělení do různých tříd, pokojů na koleji a většinou se zúčastňovali různých exkurzí. Nicméně z vlastních pozorování a dotazníků dospěla jsem k názoru, že to, jak se obě skupiny vnímaly, se zásadně lišilo. Konekti byli velmi rádi ve společnosti klasiků, protože viděli je jako zkušenější starší, se kterými by chtěli trávit víc času. Ve svých odpovědích k dotazníku pak dokonce zmínili, že jim chyběla větší integrace a interakce s klasiky. Protože většina starších studentů už měla vytvořený kruh přátel ze svých spolužáků z domovské univerzity, pro konekty bylo náročné se s nimi sblížit.

Naproti tomu pro většinu starších studentů rozdíl mentalit kvůli věku a nedostatku zkušeností se stal naopak stresujícím a nepříjemným faktorem po celý jejich pobyt. Dokonce v odpovědích k dotazníku jeden klasik řekl, že *jedinou vadou jejich studijního programu bylo spojení klasiků s konekty*. Podle něj bylo *špatným nápadem poslat středoškoláky do země, kde mohou legálně pít a poprvé zažít „vysokoškolský“ život daleko od kontroly rodičů*. Myslí si, že konekti ještě nejsou schopní brát zodpovědnost za vlastní život. Nedospělost a nezodpovědnost konektů způsobily mezi studenty dvou programů hodně konfliktů²⁶.

---

²⁵ Viz příloha, Foto 3.

²⁶ Konekti kradli jídlo a nádobí jiných studentů z kuchyně, narušovali noční klid, neuklízeli společné prostory, podváděli s úkoly ve škole, hodně se stěžovali atd.

Nicméně v rámci podobných věkových skupin se studenti měli moc rádi a trávili všechnen čas spolu. Tato silná soudržnost ve skupině přispěla k rostoucímu pocitu solidarity, vzájemné pomoci a přátelství všech amerických studentů. Zároveň ale skupinová solidarita ztížila studentům možnost se stát víc samostatnými, vycházet ven ze své skupiny, samostatně zkoumat místní sociální a kulturní strukturu a interagovat s členy hostitelské komunity.

Nakonec se ukázalo, že spojení dvou rozdílných věkových skupin ve stejném bydlení a škole bylo spíš neprospěšné pro starší skupinu studentů, kteří jsou v porovnání s mladšími víc připraveni na dospělý život a soužití s dalšími lidmi.

5. Kontakty studentů v ČR

5.1. Asistenti jako zprostředkovatelé interkulturní komunikace

Asistenti byli součástí bikulturní sítě studentů a poskytovali jim podporu včetně psychologické. Pomáhali jim při řešení jakýchkoliv problémů, kterým se studenti čelili. Chodili s nimi na nákupy, na poštu, na nádraží, když potřebovali pomoci koupit jízdenku na vlak do Rakouska; k doktorovi, když během exkurzi student spadl a rozbil zub; na policii, když studentku málem nesrazilo auto; na velvyslanectví pomoci zařídit nový pas, který ztratili a mnoho dalších. Mimo jiné působili jako spojovací články mezi studenty a místní populací, jako zprostředkovatelé interkulturní komunikace. Podle studentů asistenti byli hlavním zdrojem pro poznání české kultury, ukazovali nejzajímavější a neturistická místa v Praze a organizovali různé společné aktivity.

„Jejich dveře byli vždycky otevřené a telefony vždycky zapnuté v případě jakékoliv potřeby. Dávali nám rady ohledně cestování a ukazovali nám Prahu z perspektivy místního.“ – konekt.

5.2. Studium

Během samotného studia se učitelé snažili seznámit studenty s českou kulturou a zapojit její poznání do učebního procesu. Navštěvovali v rámci výukových hodin kreslení, fotografie, architektury, českého jazyka a kultury, dějin evropského designu a různých

humanitních oborů různé galerie, muzea a výstavy jako jsou Národní Muzeum, centrum současného umění DOX, výstavu ARTSEMESTR²⁷. Přibližovali jim pouliční umění, a především samotnou architekturu města. Kurzy kreslení používaly „*město jako učebnu*“, což znamená, že studenti designu a architektury malovali venku, například na schodech Pražského hradu, na Karlově mostě a různých uličkách, kde hledali inspiraci.²⁸

Po domluvě s učiteli se některým studentům podařilo získat praxi v českých institucích. Tak studentka, která studovala učitelství pro základní školy, měla možnost přijít do české školy a vyprávět dětem čtvrté třídy na hodině angličtiny o Halloweenu v Americe. Druhá studentka, která studovala veterinářství, několikrát byla vypomocet ve veterinární nemocnici v Praze.

Hodiny vaření²⁹

V rámci poznávání české kultury, byla studentům nabídnuta možnost se zúčastnit pravidelných hodin, ve kterých se prakticky seznamovali s typicky českou kulturou každodenního života. K transparentní její části v pojetí vedení školy patří osobitá strava. Proto byly každý týden pořádány kurzy vaření, během kterých se studenti měli možnost naučit vařit pravé české pokrmy. Důraz kladený na českou stravu naznačuje i to, že jedna vyučovací hodina trvala 3 hodiny.

Studentka *Daniella* popsala svou zkušenost:

„Češi vaří jinými způsoby než Američané. Bylo zajímavé vidět, jak lektorka nikdy nepostupovala podle receptu, prostě vařila podle toho, jak tušila. A místo odměrky používala misku vah nebo normální hrnek. České jídlo je velmi vydatné a opravdu zasycující. Češi vaří hodně zeleniny, ale většinou jí škroby a maso. Nepoužívají mnoho koření, takže někteří studenti se stěžovali, že jídlo je příliš nevýrazné. Milují tady polévky, proto vařili jsme jich hodně, třeba česnekovou, houbovou, bramborovou a koprovou. Dělali jsme také bramboráky, knedlíky a housky. Na Vánoce jsme vařili tradičního kapra, řízky, bramborový salát a různé sušenky. Ačkoliv jídlo je velmi jiné, moc mi to chutná. Ted' rozumím, co si mysleli starší studenti, kteří absolvovali program předchozí semestry a říkali: „Jakmile se vrátíte, budou časy, kdy budete sedět doma a toužit po českém jídle a prostě nevědět, co dělat.“ – Daniella, 20, klasik 2019.

Hodiny češtiny a české kultury

²⁷ přehledka klauzurních a semestrálních prací studentů UMPRUM.

²⁸ Viz příloha, Foto 4.

²⁹ Viz příloha, Foto 5, 6.

Studenti absolvovali dvoutýdenní kurz českého jazyka a kultury jako povinnou součást orientace. Zároveň měli ale možnost mít tento kurz během celého semestru v rámci studijního plánu. Posílili si tam znalost české historie, jazyka a kultury.

„Čtyři hodiny ničeho jiného než češtiny každý den. Všichni jsme přišli s nulovou znalostí jazyka, ale když jsme dokončili kurz, věděli jsme, jak pozdravovat, úspěšně objednávat a platit účet v restauraci.“ – Olivia, 18, konekt.

Součástí těchto hodin bylo i to, že učitelka brala studenty ven do centru města a nechala je zastavit nějakého kolemjdoucího a zeptat se česky jak se dostat do metra nebo tramvaje. To jim pomohlo nebát se přistoupit k Čechům, protože oslovení skoro vždycky rádi studentům pomohly. Navíc učitelka občas zvala na hodiny české studenty podobného věku, takže Američané měli možnost dozvědět se víc o místním studentském životě z první ruky.

Nehledě na to, že čeština byla pro studenty velmi náročná, moc si hodin užívali a co nejvíce se snažili používat naučené fráze a slovíčka v praxi. Věřili, že tím ukazují respekt vůči Čechům. Používali češtinu v restauracích, kavárnách a obchodech. Tento přístup jsem například zaznamenala, když jsme spolu se skupinou dívek jednou šly do kavárny. Při objednávání říkali v češtině „Dobrý den, dám si kávu, prosím“. Studenti si však sami všimli, že i Češi se k nim začínají chovat líp, pokud se snaží mluvit aspoň trošku česky:

„Výraz „Dobry den“ je vždy hezký způsob, jak otevřít konverzaci, protože pak, i když to budete muset navázat otázkou „Mluvíte anglicky?“, Čech pochopí, že se aspoň snažíte mluvit jeho jazykem, a to vám docela pomůže, i kdybyste úplně zmasakrovali obě tyto fráze.“ – Brett, 19, Klasik 2019.

Nejtěžší pro studenty bylo vyslovit slova, která měla čtyři a víc souhlásek vedle sebe, a vyslovit písmeno „ř“. Řekli, že nejhoršími pro ně byla slova „zmrzlina“ a „čtyři.“

Ocenili v češtině možnost říkat slovo „děkujeme“, které znamená vděk vícera lidí, a odlišit ho od singuláru „děkuji“. Odkazovali na porovnání s anglickým „thank you“, které je univerzální a není jasné, jestli vděčí jenom jeden člověk nebo celá skupina.

Obecně všichni studenti projevíli zájem o učení a používání češtiny v praxi, ale nezaznamenala jsem ani v náznaku, že by se chtěli pokračovat a češtinu se učit i po návratu do Spojených států.

5.3. Každodenní život a aktivity

Společné bydlení a společné trávení volného času se studenty mi dalo možnost nahlédnout do jejich každodenního života, čím naplňují svůj čas. Normální den konektů se začínal tím, že každé ráno šli do kavárny pro kávu a pak byli ve škole do asi třetí hodiny odpoledne, pak se šli najíst do nejbližší restaurace a domů do koleje dělat domácí úkoly. Po tom mohli jít ven zkoumat nová zajímavá místa v Praze. Večer vytvářeli skupinky s jinými konekty a často šli někam do klubu nebo baru.

Klasici měli náročnější program a jejich hodiny se lišily. Velký rozdíl mezi oběma skupinami spočíval v tom, že klasici většinou se snažili vařit sami a víc se snažili šetřit. Zároveň i přesto, že měli víc práce ve škole, chodili ven a podnikali zajímavé aktivity mnohem častěji než konekti, kteří šli po škole raději domů.

Obě skupiny trávili hodně času ve škole, která je součástí jejich americké bubliny a tudíž jejich zónou pohodlí: všichni pracovníci mluví anglicky, je tam podobná atmosféra jako na americké škole a proto studenti věděli, že tam vždycky dostanou podporu a pochopení.³⁰

Společenské aktivity pořádané školou napomohli ke stmelení klasiků a konektů, účastníků semestrální studijní migrace do ČR. Mezi tyto aktivity patří hra „Lov za pokladem³¹“, exkurze, divadelní a cirkusové představení³², návštěva muzeí a galerií, opery, baletu, symfonického orchestru, raftingu, hokeje³³, fotbalu. Náleží k nim i společné večere v restauracích, snídaně a obědy organizované ve škole, plavba lodí po Praze a mnoho dalších společných akcí. V rámci spolupráce s ESN studenti také měli možnost se zúčastnit různých aktivit s jinými studenty programu Erasmus, jako jsou kulturní lekce, například lekce „Cold Czechs, friendly Americans³⁴“, konverzační klub, únikové hry, promítání filmů, atd.

Samozřejmě bylo mnoho dalších společných aktivit iniciovaných asistenty, které byly většinou spontánní, buď to byly bowling, večírky, výlety do zoo, parků, hradů atd.

Z hodnocení psaných studenty po skončení studijního pobytu v Praze bylo jasné, že nejvíce jako užitečné ocenili společné výlety. Ty podle jejich názorů zejména přispěly k jejich porozumění české kultuře a kulturním hodnotám české společnosti. V průběhu dvou semestrů pražská škola organizovala vnitrostátní exkurze na Karlštejn, do Kutné Hory,

---

³⁰ Viz příloha, Foto 7.

³¹ Interaktivní hra, kde hráči hledají skryté objekty a místa sledováním vodítek a tím poznávají památky, architekturu a dějiny města.

³² Viz příloha Foto 8.

³³ Viz příloha, Foto 9.

³⁴ Chladní Češi, přátelští Američané.

Lidic, Terezína, dolů Bílina, Českého Ráje, Českého Švýcarska, Slavonic, Českého Krumlova a na Lipno a jednu mimostátní exkurzi do Berlína.

„Různé exkurze nám pomohly zažít to, co místní dělají pro zábavu, a pomohli nám získat pocit české kultury.“ - Klasik 2019.

„Myslím, nejvíc obohacujícími byly exkurze do menších českých měst, protože nám to poskytlo jiný aspekt české kultury.“ – Konekt.

Studenti často zmiňovali exkurze do Lidic a Terezína, což byly pro něj velmi smutnými, ale informativními zážitky:

„Jsem opravdu rád, že jsem měl možnost navštívit Lidice a Terezín, protože jsem mohl zažít a vidět z první ruky místa, které hráli významnou roli v Evropských dějinách. Tyto exkurze byly pro mě velmi poučné a umožnily mi plně pochopit všechny hrůzy, ke kterým došlo během druhé světové války. Měl jsem možnost pochopit toto období na hlubší úrovni, emocionálně, na rozdíl od čtení o tom v kapitole učebnice.“ – Klasik 2019.

Jednou z pozitivních vzpomínek však byl výlet se skupinou jarního semestru do města Lipno, kde studenti měli možnost vystoupit nahoru Stezky korunami stromů a kochat se vyhlídkou na českou krajinu. Když jsme se sestoupili dolů, u východu nás potkali lamy. Všechny jejich přítomnost uprostřed českého lesa velmi překvapila a pobavila a hodně se pak no to vzpomínalo.

Mezi hlavní samostatné školou neorganizované aktivity studentů patří prozkoumání pražských ulic a parků, nejbližších vesnic, cestování do jiných zemí, návštěva kulturních míst, představení, koncertů, knihoven a knihkupectví, zkoumání farmářských, Vánočních a Velikonočních trhů, návštěvy festivalů, restaurací a kaváren. Na koleji často organizovali společné večírky, promítání filmů, společné večere a hry.

Mladí Američané měli v průběhu studijního pobytu v Praze velmi intenzivní život. Studovali od pondělí do čtvrtka, podnikali výše nazvané aktivity a každý víkend cestovali.

Studenti chtěli ze svého pobytu vytěžit co nejvíc a bylo to pro něj velmi dostupné a levné. Procestovali celou Evropou a nejenom. Skupina dívek konekt programů dokonce vycestovala do Islandu a šest lidí z obou programů jelo do Maroka, kde bydleli v poušti a cestovali na velbloudech – pro ně exotický zážitek. Z dalších zajímavých míst, která navštívili, byl festival Oktoberfest v Mnichově, Řecké Santorini, Vídeň během velké

povodně³⁵, moje rodné město Kyjev, kam jsme jeli spolu se studentkou, která je napůl Ukrajinka, Rakouský Hallstatt, atd.

Stravování

Oblíbenými českými pokrmy studenti nazvali chlebíčky, guláš, smažený sýr a houskové a bramborové knedlíky, které poprvé ochutnali na hodinách vaření. Uvedli, že jídlo v Česku se jim zdá být mnohem čerstvější, v obchodech je méně zpracovaných věcí a není tolik baleného zboží jako v USA.

Pro studenty bylo běžné alespoň jednou za den chodit do restaurace, byl to pro ně jeden z hlavních způsobů samostatného poznání nové kultury. Ke konci pobytu se ale přiznali, že přibrali hodně váhy. Když si vařili na koleji, byla to velmi jednoduchá jídla. Nejběžnější v jejím jídelníčku byly těstoviny, fazole, kuře, vejce, pizza, sladké džemy, arašídová pomazánka, hodně polotvarů a málo zeleniny.

Americké jídlo mělo schopnost vyvolat studentům vzpomínky a pocit domova. Proto různé řetězce rychlého občerstvení jako jsou McDonalds, Starbucks, Burger King, Pizza Hut a KFC byly pro studenty tak zvanou zónou komfortu; známá chuť a atmosféra poskytovala útočiště před českou kulturou. Tato místa jsou plná cizinců, kteří jednají podobně jako oni. Proto se zde nebojí být hluční, mluvit nahlas, ač jsou ve veřejném prostoru (něco, co podle svého názoru nemohou dělat v místech, kde většinou jsou Češi).

Lákadlem pro návštěvu těchto podniků byla i káva, přesněji v české kavárenské terminologii „americká káva“. Američané mají velmi rádi svou kávu a ani jeden den se bez ní neobešli. Někteří studenti ale nechtěli vystupovat ze své zóny komfortu a každý den navštěvovali stejné podniky amerických řetězců:

Mám rád kávu. Mnoho lidí [ostatních studentů] chodí do kočičí kavárny³⁶. Já ale nejvíc chodím do Costa a Starbucks³⁷. – Tom, 21, Klasik 2019.

Slavnosti

V této části popíši nejenom svátky, které byly významné pro lepší pochopení české kultury, ale i svátky americké, které napomohly navázání hlubších a intenzivnějších vztahů v obou skupinách i mezi skupinami.

---

³⁵ Listopad 2019.

³⁶ Michalská 430/3, Staré Město.

³⁷ Síť kaváren, které mají pobočky po celém světě, včetně České Republiky, kde je kolem 50 poboček obou podniků. Costa má dokonce svou pobočku v budově, kde se nachází studentská kolej, proto studenti ji navštěvovali nejčastěji.

• Halloween

Tento americký svátek oslavuje i česká mládež, ale není to v Česku tak významné jako v místě původu. Dne 31. října v NC State studenti měli na hodině českého jazyka a kultury lekci o Halloweenu v Česku. Večer uskutečnili velkou party, která se konala v jejich „americké bublině“ v prostoru koleje a později v nočních klubech. To, jak oslavovali v Praze, bylo tedy dost podobné tomu, jak oslavují ve své domovské instituci. Akce se zúčastnili všichni studenti. Nejzajímavější částí oslavy bylo to, jak ozdobili svoje pokoje a jakých kostýmů se převlekli.³⁸ V pokojích pověsili umělou pavučinu, obrázky duchů a koster, papírové netopýry a pavouky, světýlka ve tvaru dýní atd. Co se týče kostýmů, převlekli se jako kostry, čarodějové a čarodějnice, jako zvířata, upíři, postavy z animovaného filmu „Petr Pan“. Byl tu však i italský gondoliér, turista, ďábel, mimozemšťanka, zombie, atd.

Studenti připravili v garáži koleje stoly, kam dali různé sladkosti (brownies, krekry, čokoládu, muffiny, bonbony, atd.), z nápojů punč a jablečný cider. Hodně se tam pilo, hrály se hry spojené s alkoholem (např. beer pong³⁹), poslouchala se hudba a tancovalo se.

Někteří z mladých Američanů projeví zklamání z atmosféry, která v Praze provázela tento pro ně typický „národní“ svátek. Například *Daniella* byla nepříjemně překvapena tím, že i když Halloween je v Česku známým svátkem, lidé stejně odsuzovali pohledem studenty, kteří byli oblečení ve svátečních kostýmech:

„Všimla jsem si, že tady není moc veřejně přijatelné, když je člověk zvláště oblečený a namalovaný. Budou se na něj dívat s odsouzením, což nikdy nepotkáš v Americe. Tam je normální, když v tento den vypadáš co nejvíc zvláště a bude to naopak spíš oceněno a přijato pozitivně.“ – Daniella, 18, konekt.

• Díkuvzdání⁴⁰

Všichni studenti, kteří zůstali přes podzimní prázdniny v Praze, rozhodli se udělat potluck⁴¹. Svátek Díkuvzdání je pro Američané jeden z nejdůležitějších a normálně se oslavuje ve velkém rodinném kruhu. Protože tento rok studenti byli daleko od rodiny a oslavovali ho ve společnosti přátel, tu oslavu pojmenovali jako den „*Přátelevzdání*“.⁴²

³⁸ Viz příloha, Foto 10, 11, 12, 13.

³⁹ Hra pro čtyři hráče, která je spojená s pitím piva. Úkolem hráčů je hodit pingpongový míček do soupeřových kelímků s pivem. Trefený kelímek musí soupeř vypít.

⁴⁰ Tento rok se spadl na datum 28.11.2019.

⁴¹ Společné shromáždění lidí, kde každá osoba přispívá jídlem, které má být sdíleno mezi skupinou.

⁴² Viz příloha, Foto 14.

Zúčastnilo se jí 26 lidí, mezi nimiž bylo 12 klasiků, 11 konektů a 3 asistenti. Ostatní studenti jeli cestovat do zahraničí, tudíž oslavy v Praze se nezúčastnili.

Účastníci zavčas společně udělali seznam jídel a nápojů, která chtěli uvařit, a pak si každý vybral, co z toho přinese na společnou večeři. Byl to klasický jídelní lístek, který se běžně vaří doma na tento svátek. Jedinou výjimkou bylo to, že krocana zaměnili na kuře, kvůli jeho absenci v obchodech.

Přehled pokrmů a nápojů, z nichž si měli studenti vybrat jeden, který připraví a přinesou na oslavu:

Ananasová Casserole ⁴³	Jablečné víno	Makarony se sýrem	Sušenky
Bramborová kaše	Jablečný koláč	Nadívání ⁴⁴	Víno
Brownies ⁴⁵	Kukuřičný pudink	Omáčka z výpeku	Zapečená brokolice
Citronová limonáda	Kuře	Pivo	Zapečená mrkev
Housky/chleba	Kuře alfredo ⁴⁶	Salát	Zapečené zelené fazole / chřest

Každý přinesl do školy hotové jídlo, které uvařil na koleji buď sám, nebo společně s přáteli. Událost se konala ve velké kuchyni v přízemí školy. Jsou tam dvě místnosti – samotná kuchyň a jídelna se stoly na sezení. Jídla dali na jeden velký stůl v kuchyni.⁴⁷ Konzumace pokrmů fungovala jako v bufetu, kde si studenti jeden po druhém nabírali tolik jídla, kolik mohli sníst a pak přenášeli k šesti menším stolkům v jídelně. Všichni se rozdělili na menší skupinky a užívali si svou společnost. Večeři doprovázely slavnostní hudba, hry, vtipy a smích; ve škole byla skutečná atmosféra svátku.

Ukázalo se, že společné jídlo nejen při této večeři, ale za celý pobyt mělo ústřední význam při vytváření a udržování sociálních vztahů mezi studenty obou skupin. Tato společná akce, ačkoliv se konala v americké bublině, všechny se sblížila a zlepšila vzájemné vztahy mezi účastníky.

⁴³ Různé kombinace masa a zeleniny nebo jen zeleniny uvařené a poté i servírované v jednom hrnci.

⁴⁴ Malé krájené kousky chleba sloužící jako příloha nebo používané k plnění drůbeže.

⁴⁵ Moučník pocházející ze Spojených států. Pro výrobu se používá třené těsto s přísadkou mouky a kaka, někdy i kousků čokolády, případně i dalších přísad jako oříšků nebo rozinek.

⁴⁶ Populární americký recept italských těstovin fettuccine ve smetanové omáčce s parmazánem a smaženým kuřecím masem.

⁴⁷ Viz příloha, Foto 15.

• Masopust⁴⁸

Masopust je unikátní českou tradicí, která spadala do doby pobytu studentů jarního semestru roku 2020. Nemohla jsem nechat ujít takovou skvělou příležitost seznámit studenty s touto historickou českou tradicí, a proto jsem organizovala výlet do Roztok u Prahy, kam jsem vzala 12 zájemců se podívat na tento karneval⁴⁹. Příčinou proč se akcí nezúčastnilo víc lidí, bylo znova to, že slavnost se konala v sobotu, kdy je většina studentů na cestách. Byla jsem tam také poprvé, a proto jsme sledovali dav. Nakonec jsme došli na hlavní náměstí, kde jsme objevili budovu, ve které půjčovali kostýmy a masky. Jakmile pracovníci půjčovny uviděli americké studenty, byli velmi nadšení a nabídli nám půjčit kostýmy bezplatně pod podmínkou, že dojdeme až do konce průvodu. Všichni byli pro, a proto nás nastrojili jako prince a princezny, žábu a prostě zvláštní stvoření. Zúčastnili jsme se tedy průvodu za královnou od roztockého zámku přes město Roztoky, úvoz, louky a pole na Holý Vrch. Průvod se začal divadelním představením a korunovací královny masopustu. Mimo nás tam bylo několik tisíc účastníků, které měli kreativní a zvláštní kostýmy. Po cestě jsme potkali děti s vozíky, ve kterých měli domácí masopustní koblihy. Studenti si je od nich koupili, přičemž mluvili s dětmi česky. Navíc si na trzích dali klobásy a pivo. Během průvodu tancovali, nezpěvávali melodie a hodně se fotili. Studentům se tento svátek vryl do paměti neobvyklými a divokými kostýmy místních, žongléřskými představeními, folklorním zpěvem a tradičními tanci. Byli velice nadšení a vděční, že jsem je tam vzala, protože nikdy v životě nic podobného neviděli. Byla to pro ně skvělá možnost lépe poznat českou lidovou kulturu.

Výjimečné společenské akce

Kontakt s českou společností také nastal den před výročí 30 let po sametové revoluce, 16. listopadu na Letenské pláni, kde se konala veřejná demonstrace proti současnému premiérovi. Této akce se mimo stovky tisíc lidí zúčastnilo i několik studentů, hlavně konektů.⁵⁰ Vzali s sebou české vlajky a spolu s davem skandovali „*Už jsme tady*“. Paradoxně ale význam této akce moc nechápali a ani nakonec nevěděli, proti čemu ten protest skutečně byl. Byl to pro ně politický hepening.

Další oslava, která se stojí za zmínění je předvánoční večírek pořádaný školou na konci semestru pro všechny studenty před jejich odjezdem. Odjížděli zpátky do USA v polovině prosince, proto samotné české Vánoce již nezažili. Měli však možnost si užít

⁴⁸ Viz příloha, Foto 16, 17.

⁴⁹ Akce se konala 15.02.2020.

⁵⁰ Viz příloha, Foto 18, 19.

Vánoční trhy a tematickou hodinu vaření ve škole, kde se naučili vařit tradiční české vánoční jídlo. Součástí večírku bylo lití olova, pečení a ozdobování perníků, a poslouchání českých koledí. Studentům se tato česká tradice lití olova moc líbila.⁵¹ Všichni to zkusili a dostali nějakou předpověď na příští rok. Ty figurky, co se jím vytvořily z olova, si pak nechali jako dárek na památku.

5.4. Kontakty s Čechy

Vztahy s Čechy byly pro přizpůsobení studentů velmi důležité, protože skrze ně si vytvářeli hlubší porozumění české kultury a zvyšovali motivaci k integraci do hostitelské společnosti. Jak již bylo popsáno dříve v části o potížích studentů, bylo ale náročné tyto kontakty navázat a ne všichni měli motivaci je hledat. Na druhou stranu kontakt s jinými (především českými) studenty jim chyběl. Jejich bikulturní a multikulturní sítě byly velmi omezené. Jedinými lidmi, se kterými studenti komunikovali pravidelně, byli účastníci programu (profesoři, koordinátoři, asistenti). Málodko navazoval, prohluboval a kultivoval přátelské vztahy s lidmi, kteří stáli mimo účastníky programu. Výjimkou byly dívky programu konekt, které si našli českého přítele.

„Nenašel jsem žádné české přátele a nebyl jsem na žádné akce od ESN, ale když jsem přišel do programu, jsem neznal nikoho z ostatních studentů, takže jsem i tak potkal mnoho nových lidí.“ – Ben, 30, klasik 2019.

„S nikým jsem nenavázal pevný vztah. Kvůli okolnostem jsem trávil více času se spolužáky, se kterými jsme spolu studovali a bydleli.“ – Sam, 18, konekt.

6. Potíže studentů během krátkodobého studia v Praze

Studenti uvedli, že na začátku programu trpěli některými problémy souvisejícími s kulturním přizpůsobením, jako je jazyková bariéra, kulturní šok, orientace v novém neznámém prostředí, schopnost a vůle se přizpůsobit, americká sociální bublina, stesk po domovu. Nakonec ale studenti diskutovali o tom, že mnohé z věcí, které vnímali jako překážky před cestou, ve skutečnosti jimi nebyly. Úzkost, kterou cítili při přípravách na

---

⁵¹ Viz příloha, Foto 20.

odchod ze Spojených států a studijní pobyt v Praze, byla částečně zmírněna, protože touto zkušeností procházeli spolu se svými přáteli.

Specifickou situací „potíží“ procházeli studenti programu Classic Spring 2020. Musím konstatovat, že nejvíce pocíťovanou potíží, se kterou se museli tyto studenti programu Classic Spring 2020 vypořádat, bylo náhlé zrušení programu kvůli světové pandemii koronaviru. Začátek roku 2020 v ČR jim přinesl hluboký otřes a zklamání.

6.1. Omezený čas

Program trval jenom tři měsíce, což je doba nedostateční pro integraci a akulturaci studentů. Stalo se to limitujícím faktorem pro hlubší poznání kultury a obyvatel.

6.2. Jazyková bariéra⁵²

Snad největší potíží pro studenty (klasiky i konekti) z obou mnou sledovaných studijních běhů byla jazyková bariéra.

„Jako mezinárodní student studující v zemi, kde se jazyk liší od mého mateřského, jsem zjistil, že většina mých problémů je soustředěna kolem této bariéry. Ať už jde o objednání jídla nebo o rozhovor s lékařskými odborníky v ordinaci, výměna informací se stává únavnějším a zdlouhavějším procesem spolupráce. Byl jsem několikrát vynervovaný, když jsem se po mnoha pokusech nedokázal se dorozumět v komunikaci s jiným člověkem. Zjevně jsem se měl učit česky usilovněji, ale neučinil jsem to. Bylo to pro mě těžké, když mi nerozuměli a když jsem postrádal schopnost objasnit jakékoliv zmatky kvůli mé neznalosti češtiny.“ – Steven, 22, klasik 2020.

„Čím je někdo mladší, tím je pravděpodobnější, že mluví anglicky, ale spousta majitelů obchodů a zařízení jsou mnohem starší a častěji mluví rusky a česky.“ – Brett, 19, klasik 2019.

---

⁵² Poznámka autora: Tento problém jsme zažili při společném výletě se všemi klasiky 2019 do Berlína. Tehdy jsme se už měli vracet zpátky do Prahy a čekali jsme na náš vlak. Když přijel, chyběl tam náš vůz, který jsme měli označený v jízdence. Kvůli tomu jsme šli do jiných vozů, kde jsme měli stát v průchodu po celou pětihodinovou cestu. Průvodčí byli Češi a nemluvili vůbec anglicky. Proto se o tuto situaci mohli postarat jen asistenti a koordinátoři programu. K Američanům zaujali průvodčí odmítavý postoj.

Podle studentů učení klíčových frází v češtině je zásadní pro překonání překážek v komunikaci v zemi, kam přijíždějí na studijní pobyt. Výraz „*Mluvíš anglicky?*“ u Čechů častěji způsobil větší účastný úsměv a lepší postoj než anglický překlad dotazu. Výrazy „*Pardon*“ nebo „*Promiňte*“ se pak ukázaly jako užitečné, když studenti potřebovali projít kolem davu, například při vystoupení z metra nebo tramvaje.

Studentka *Cacie* vzpomíná, jak se čelila jazykové bariéře již v první den svého pobytu v Praze, jakmile opustila letiště:

„Když jsem si sedla do taxíku, uvědomila jsem si, že nemám žádné pojetí, jak komunikovat s mým řidičem. Nevěděla jsem, zda bych mu měla pomoci dat moje zavazadlo do kufru auta, ani jsem nevěděla, jak říct, “prosím”, nebo “děkuji”. Najednou jsem se cítila hloupě, že jsem se nesnažila zapamatovat tato slova před tím, než jsem sem přijela.“
– *Cacie, 20, klasik 2020.*

Potíž měli studenti, když začínali něco říkat někomu v češtině, například pozdrav nebo děkuji, nebo když se snažili objednat si v restauraci, pak na ně začínali Češi mluvit a odpovídat jim v češtině a oni tomu nerozuměli a nedokázali odpovědět dál. Snaha se obrátila v jejich neprospěch; tak alespoň situaci vyhodnocovali.

„Jazyk je velmi odlišný a občas můžete předstírat, že znáte slova pro pozdrav lidí a pak se vás začnou ptát dál na něco jiného a jste jako „uhh sorry“⁵³.“ – *Julia, 23, klasik 2019.*

„Chceme někdy použít česká slova, ale pak, když chceme pokračovat v konverzaci, druhý člověk dál odpovídá v češtině a nemáme tušení, co říkají, takže se cítíme jako hloupi Američané a poté musíme mluvit anglicky. Určitě to bylo jako křivka učení, ale v průběhu semestru se v tom zlepšujeme.“ – *John, 21, klasik 2019.*

Navíc v některých českých restauracích zvláště mimo Prahu nejsou jídelní lístky v angličtině, proto *Julia* popsala proces objednávání jako *utrpení*. Pokud ale byli spolu s asistenty, nechali je jím všechno přeložit.

S jazykovou bariérou se studenti asi nejvíce potkávali při nákupu v supermarketech v kontaktu s pokladními. Pokladní většinou nemluví anglicky. Podle názoru amerických studentů je obecný postoj pokladních k nakupujícím, a také k Američanům, často odmítavý

---

⁵³ Překlad: *ach, promiňte.*

a hrubý. Studenti tuto situaci hodnotili jako rys českého přístupu k zákazníkovi a zejména k zákazníkovi cizinci. V etnických/občanských souvislostech ho pak pociťovali jako vztah k Američanovi.

„Když jsme byli v supermarketu, čekali jsme ve frontě na pokladnu. Když přišla na mě řada, usmála jsem se na pokladní a řekla jsem jí "Dobrý den". Její odpověď na to byla opravdu zlým pohledem a poté, co naskenovala mé potraviny, začala je házet stranou. Stávalo se to téměř pokaždé, když jsem šla nakupovat, personál byl velmi hrubý a neochotný. Jednou jsem dokonce viděla, jak pokladní křičí na dívku, která zjevně nerozuměla českému jazyku. Slyšela jsem, že lidé v České republice jsou velmi zdrženliví, ale nečekala jsem, že budou tak hrubí. Byl to pro mě docela šok a upřímně řečeno jsem se tam trochu bála nakupovat.“ – Sara, 20, klasik.

Byly tu však i další momenty, které šokovaly. Prvním kulturním šokem, který jsem u studentů zaznamenala při společném nákupu během orientačních dnů, bylo to, že za nákupní tašku musí platit a že nikdo jim nepomáhá při balení potravin.

„Je to velmi frustrující, když jdete do obchodu a nevíte, že musíte zaplatit za tašku, takže pak musíte počkat, až váš asistent přijde a zaplatí za Vaší tašku, zatímco pokladní na tebe nespokojeně zírá.“ – Emma, 18, konekt.

Další potíž spočívala ve čtení etiket. Studenti si běžně pletli mléko s kefirem nebo podmáslím, máslo se sádlem, jogurt se smetanou, prací prostředky s aviváží atd. Pro některé ale nakupování nebylo až tak stresující, protože používali Google Translate pro překlad neznámých slov.

6.3. Orientace ve městě

V prvních několika dnech pro studenty bylo náročné se zorientovat ve městě a pochopit, co a kde v Praze se nachází, jak funguje veřejný život v ČR. Museli se naučit vypořádat se i s dalšími situacemi, které se již neomezovaly pouze na Prahu. Například při cestování nevěděli co dělat, když jejich autobus nepřišel včas, nebo nestihli vlak, vystoupili jinde, než měli. Tuto situaci jsem přímo zažila.⁵⁴

---

⁵⁴ Studentka konekt vystoupila z vlaku na špatné stanici a potřebovala přestoupit, ale protože byla v malé vesnici, byla velmi dezorientovaná a zavolala mně, abych ji vysvětlila, kam má jít. Byla jsem tehdy na školním výletě v Itálii, proto

Studenti hodně zmiňovali potíže s pochopením fungování dopravního systému v Praze. Všichni měli totiž řidičský průkaz, a hromadnou dopravu nepoužívají v USA skoro vůbec, protože vzdálenosti doma v Americe vyžadují mít vlastní auto. Pražskou veřejnou dopravu na jedné straně obdivovali, na druhé straně se v ní nedovedli orientovat:

„Sice je velmi dobře nastavená [doprava], jako Američané nejsme na to zvyklí.“ – Brett, 19, klasik 2019.

„Nemáme doma moc dobrou veřejnou dopravu, takže jsem měl velké obavy z toho, jak se dostat z místa na místo, proto to trochu trvalo, než jsem se zorientoval v autobusech, tramvajích a přestupech.“ – Will, 21, klasik 2019.

6.4. Schopnost či vůle se přizpůsobit

Tato potíž spočívá v přizpůsobení se jiné kultuře, jinému způsobu života. Součástí přizpůsobení je naučit se zodpovědnosti a samostatnosti. Patří sem potřeba se naučit vařit jídlo, plánovat svoje finance a čas, uklízet, řešit problémy, navazovat vztahy atd.

„Bylo to těžké se snažit balancovat školu a nový životní styl. Musíš zvládat školu, ale je tu také skutečnost, že jsi v cizí zemi, takže chceš jít objevovat, a navíc se ti stýská po domovu a už jsi prostě připravený vrátit se domů.“ – Emma, 18, konekt.

Pobyt v zahraničí vyžaduje hodně zodpovědnosti, ale někteří studenti se ukázali být nesamostatnými a potřebovali hodně asistenci. Z vlastního pozorování jsem zaznamenala několik situací, které se staly kvůli jejich nepozornosti a nezodpovědnosti. Například během výletu do Berlína klasik Tom ztratil svůj pas a jízdenku na vlak, protože si nedával pozor na svoje věci. Později v týž den se sám ztratil ve městě a vzhledem k tomu, že měl vybitý mobil, bloudil se po městě celý den bez možnosti někomu zavolat a zjistit polohu ostatních, dokud jsme ho náhodou nenašli během exkurze.

Nesamostatnost studenti prokazovali i při potřebě zdravotní péče. Jakmile měli zdravotní problém, necítili se komfortně na to, aby volali doktorům nebo chodili do nemocnic sami. Spoléhalo na asistenty, kteří je vždy zapisovali na konzultace a

---

nemohla jsem pro ni přijet osobně. Vyhledala jsem na internetu jízdní řády vlaků a tramvají a napsala jsem pro ni postupný návod: na který vlak a v kolik hodin má nastoupit, kde pak přestoupit, aby se dostala na Masarykovo nádraží, a jakou tramvaj se pak dostane na kolej.

doprovázeli. Řada jejich zdravotních problémů ovšem spočívala v konzumaci alkoholu, v níž často neměli míru. Pak následující den nešli do školy nebo nejeli na školní výlet.

Z mého vlastního pozorování se dá říci, že někteří studenti neprojevovali dost iniciativy k přizpůsobování se odlišné kultuře. Příčinou toho nebyla absence motivace, nýbrž že žili v americké bublině ve škole a na koleji. Tím pádem neměli potřebu řešit různé problémy a snažit se navazovat kontakty s jinými lidmi. O všechno se vždycky postarali pracovníci školy. Překážkou přizpůsobování pro tyto studenty tedy bylo, že školou nastavené podmínky jejich života v Praze spíš posilovaly americké hodnoty a tlak na společné trávení času je odrazoval od přizpůsobení se České republice.⁵⁵

6.5. Studentská americká bublina

Z dotazníků vyplněných studenty po absolvování programu je vidět, že jedním z největších potíží pro přizpůsobení byl **nedostatek interakcí s místními studenty**. Během celého programu byli v americké sociální bublině, která byla způsobena tím, že program je vytvořen výlučně pro studenty školy NC State. Neměli tedy mnoho příležitostí se stýkat s jinými studenty.

„Občas jsem se cítil, že se s námi ve třídě zacházeli pořád jako se středoškoláky, protože jsme byli se stejnými 15 lidmi každý den, se kterými jsme měli stejné hodiny, a stalo se to bublinou.“ - Adit, 18, konekt.

„Chtěl bych, aby byla příležitost se účastnit kurzů s jinými mezinárodními nebo českými studenty na místních univerzitách. Je obtížné se stýkat s lidmi z jiných míst bez pevných struktur, jako jsou třídy.“ - Konekt.

Další potíže, které studentům přinášel život v americké bublině, byly spojeny s životními podmínkami na koleji. Starším studentům vadilo to, že **bydleli spolu s konekty**, kteří nerespektovali noční klid a dokonce kradli nádobí a jídlo z osobních kuchyňských skříněk jiných studentů. Navíc, v každém patře studenti měli jednu společnou kuchyň,

---

⁵⁵ Extrémním případem neschopnosti se přizpůsobit byl osmnáctiletý student konekt, který se vyhýbal jakýmkoliv společným aktivitám se studenty, velmi často prospával hodiny ve škole, chodil se najíst jenom do McDonaldu, než by zkoušel jiné restaurace, a hned po škole šel na kolej hrát počítačové hry po zbytek dne.

kteřou mladší studenti nedokázali udržovat v čistotě a nevyhazovali odpadky.⁵⁶ Velmi častým problémem se stalo pijáctví mladších studentů. Konekti měli poprvé možnost volně si kupovat alkohol a zneužívali ji skoro každý den. Chybně považovali studijní pobyt v Praze jako prodloužené prázdniny a otravovali svým chováním ostatní.

6.6. Kulturní šok

K tomuto problému se vyjádřili všichni dosazovaní studenti. Kulturní šok pro ně spočíval v přizpůsobení se nové kultuře, jiným společenským postojům, lidem různých etnických a sociálních východisek a návyků. Spočíval v nezbytnosti jednat s lidmi, na které nebyli v Americe zvyklí. Obzvláštní šok přinášel kontakt s cizím jazykem.

„Největší výzvou byl kulturní šok. Zpočátku bylo náročné čelit jinému jazyku, normám, používat veřejnou dopravu a být obklopen lidmi, kteří na tebe pořád zírají. Na začátku se může zdát, že země tebe odporuje a táto překážka byla pravděpodobně největší, kterou jsem měla překonat.“ – Ann, 18, konekt.

Součástí kulturního šoku bylo také nepříjemné překvapení ze špatného servisu v restauracích, nemocnicích, obchodech, úřadech. Studenti se stěžovali na neochotu a nevlídnost. Setkali se s komplikacemi, které pramení nejen z neznalosti jazyka, ale i z faktu, že jsou cizinci.

6.7. Kulturní rozdíly

Co se týče rozdílů mezi Čechy a Američani, ze zajímavých poznámek lze uvést, že etiketa pozvání na společné akce je jiná: například Američané věří, že je pozván každý, kdo o aktivitě ví, zatímco ve více kontextové české kultuře je třeba zvláštní pozvání. Mně se několikrát stalo, že jsem nešla spolu se studenty do restaurace nebo na party, protože mě tam osobně nepozvali. Pochopila jsem to tak, že mě tam nechtějí, což nebylo pravdou, protože po skončení akce se divili, proč jsem tam nebyla také.

Dalším poznáním, které jsem vypořadovala, je, že američtí studenti se rychle unaví při chůzi nebo při používání veřejné dopravy, protože jsou zvyklí používat soukromé auto. Oni sami pak si povšimli svého odlišného chování ve veřejném prostoru a měli potřebu

---

⁵⁶ Viz příloha, Foto 21.

tuto odlišnost deklarovat. Obojí omezovalo možnosti mezikulturní komunikace a společné účasti na kulturních akcích.

„Také jsem často velmi nadšená, když mluvím se svými přáteli, takže se mohu stát v restauracích nebo tramvajích docela hlasitou. To však velmi otravuje Čechy, protože jsou mnohem rezervovanější než Američané. Proto pro mě bylo těžké být tišší.“ - Emily, 19, klasik 2020.

Američané jsou velmi citliví k českému humoru. Nerozumí mu, nechápou jeho nadsázku, lehkost a společenskou nezávaznost, tedy postoj, s nímž k vtipu přistupují. Pokud se humor dotýká otázek náboženství, rasy a sexuální orientace, mohou se často urazit, odejít z místnosti nebo vášnivě hájit práva menšin.

Další rozdíl, který američtí studenti považovali za transparentní, se týkal služeb. Překvapil je fakt, že musí platit za vodu a omáčky v restauracích, což v USA je normálně zdarma a také to, že pivo je levnější než voda.

6.8. Reflexe české společnosti

Odpovědi studentů byly často protikladné. Podle jejich názoru v Americe jsou lidé přátelštější a vstřícní hned od začátku. Často však v kontrastu k obecným znalostem a mentalitě Čechů jim připadá, že Američané jdou méně do hloubky, jsou sobečtější, více zaměřeni sami na sebe a mají omezenější přehled o dění mimo jejich zemi.

„V České republice lidi mají lepší kulturní povědomí. V USA, i když existují rozdíly mezi regiony a státy, obvykle víme, co je každodenní život – ale ne to, co se děje v kulturách napříč oceány.“ - Brett, 19, klasik 2019.

Češi se ale jeví americkým studentům jako chladní, méně emocionální v projevech, rezervovaní a odtažití. Když studenti porovnávali Američany a Čechy, připadali jim Češi nápadně tišší – tj. neprojevují se, nemluví nahlas, neupozorňují na sebe. Pociťovali tedy jako nepříjemné ty zkušenosti, které vyplývaly z poznání odlišné mentality a odlišných reakcí Čechů na jejich chování a jednání:

„Hodně se upřeně dívají a nikdy se neusmívají, což je pro nás trochu hrubé, ale tady to tak prostě je.“ - Paul, 22, klasik 2020.

Zaznamenala jsem dva protilehlé názory na zevnějšek Čechů: někteří studenti zmínili, že zevnějšek není pro Čechy důležitý, podle nich na sebe nedbají. Druhý názor byl naopak pozitivní a jedna studentka dokonce ocenila to, jak se Češi strojí, proto se jim snažila přizpůsobit:

„Američané se oblékají jinak než Evropané. To, co teď nosím – mikinu a legíny, nikdy bych to nenosila venku v Praze. Všichni studenti hodně řešili, co na sebe vzít každý den a já jsem si myslela, že je to moc zábavné se nastrojovat každý den, protože když jsme ve škole v Americe, to, jak vypadáme, vůbec neřešíme, není to tak důležité.“ - Lindsey, 20, klasik 2020.

Postoj Čechů k Američanům se podle slov *Natalie* závisel i na tom, kde jste, v jakém lokálním prostředí se s nimi setkáte:

„Pokud jste v Praze, lidé jsou obvykle docela milí. Rozdíl nastává, když buď A – opustíte Prahu, protože v tom případě lidé budou mluvit anglicky méně, a jsou méně tolerantní vůči turistům a B - většinou, když jdete do hezčí restaurace, dostanete opravdu dobré služby, ale pokud jdete do nějaké pohodové restaurace, alespoň ve srovnání s USA, číšníci nebudou k vám tak milí a soucitní. To byla jedna věc, které jsem si všimla, protože jsem pracovala jako servírka na střední škole. A pamatuji si, že můj šéf mi vždy říkal: Buďte milí, dělejte všechno, co chce zákazník... Někteří lidé se tady jen snaží získat vaše peníze. Není to tak, že všichni číšníci v Praze jsou hrubí, ale myslím, že je to [hrubost] běžnější než v USA.

Celkově jsou ale Češi velmi rezervovaní a tišší, nejsou zlí, ale nejsou tak přátelští jako Američané. Pamatuji si jednu z věcí, kterou nám naši poradci řekli v rámci orientace, kde vysvětlovali, jak se chovat na veřejnosti, abychom nevypadali jako blázní. A to bylo, že na tramvajích nebo v metru nesmíme vůbec mluvit, nebo pokud mluvíme, abychom to dělali velmi tiše, protože lidé se na nás budou hněvat. Starší lidé jsou velmi konzervativní a vůbec nemluví v dopravních prostředcích, proto se hněvají na mladší lidi, kteří mluví v tramvaji.“

Vzpomněla si na jeden den, za který se studenti stydí, protože radu instruktorů neposlechli:

“Jeli jsme tramvají, byla nás velká parta lidí, většinou holky, a moji přátelé mluvili anglicky velmi hlasitě. Tramvaj nebyla tak plná, takže ostatní lidé byli velmi tišší. Myslela jsem si tehdy „Ježíši, asi otravujeme hodně ty lidi“.“

K tomu ale zmínila, že to také záleží na lidech a denní době:

„Pokud jsme jeli noční tramvají v pátek nebo v sobotu, vždycky jsme tam potkali hodně mladších Čechů, kteří byli velmi opilí a hluční.“ – Natalie, 21, klasik 2020.

Na druhou stranu většina studentů měla dobrý dojem ze svých interakcí s místními lidmi:

„Určitě jsou více uzavření, ale jsou velmi milí. Opravdu jsem si tam užívala a učila jsem se od nich kulturu.“ – Hannah, 20, klasik 2019.

Velký dojem na Katy udělala věc běžná pro Čechy. S obdivem mi řekla:

„Viděla jsem v lidech laskavost, kterou jsem nikde jinde neviděla. Jednoho dne jsem byla dojata až k slzám, když se mladý chlapec uvolnil své místo v tramvaji staršímu pánovi.“ – Katy, 19, klasik 2020.

Češi se jeví Američanům jako velcí konzumenti piva a alkoholu vůbec, a také jako permanentní návštěvníci hospod a restaurací:

„Pro mě bylo šokem to, že tu najdete lidi, kteří pijí pivo kdykoli po celý den.“ – Rob, 45, klasik 2020.

V Americe lidé obecně tak často nechodí do restaurací a nepijí alkohol každý den ne snad proto, že by nechtěli, ale protože je to finančně náročné. V Praze ale si to studenti mohli dovolit jednak proto, že všechno je tu levnější, avšak proto, že pocházejí z lépe zabezpečených rodin, které je finančně podporovaly.

Další věc, která překvapila studenty, byl protiklad bohaté náboženské historie, množství církevní architektury (chrámů, klášterů, kaplí) a přesto jen velmi malý počet skutečně zbožných lidí.

6.9. Diskriminace a stereotypy ze strany Čechů

Tento problém nezněl v rozhovorech často, ale v písemných odpovědích na dotazníky se někteří studenti podělili o svoje nepříjemné zkušenosti, které souvisely:

1) S **odmítavým postojem** vůči Američanům v různých institucích, postojem, který imperativně pociťovali:

„Jako Američané jsme byli často odmítnuti v restauracích a dalších zařízeních, což nám znemožnilo zažít Prahu v plné míře.“ – Klasik, 2019.

„Všichni Češi nesnáší Američany.“ – Klasik, 2020.

2) S **odsouzením sexuální příslušnosti**, které se projevovalo homofobními postoji a urážkami na ulicích.

3) S **identifikací národnosti** studenta:

a) jako nositele určitých politických názorů: *„Tím, že jsem Ind, spousta lidí mě mylně považovala za islámského extremistu.“ – Klasik, 2019;*

b) jako příslušníka určitého etnického společenství. Takovýto problém měl například student původem z Jižní Ameriky, kterého často pokládali za Roma kvůli tmavší snědé barvě pleti, černým vlasům a očím.

6.10. Stesk po domovu

Každý student, který přijíždí studovat do zahraničí, nechává za sebou lidi, které jsou pro ně hlavním zdrojem podpory. Proto je pro studenty za pobytu v zahraničí velmi důležité udržovat kontakty s rodinou a přáteli, aby zvládli tu dočasnou rozlukou a proces přizpůsobení se na nové prostředí. Studenti všech programů byli velmi připoutáni k domovu, zvláště konekti, kteří poprvé zažívali samostatný život mimo domov.

Studenti se obraceli na svou etnickou síť doma i v Praze pro emocionální podporu, radu a praktickou pomoc. V ní hledali dočasný únik z řešení problémů hostitelské kultury. Zprávy a telefonní hovory od lidí z USA byly klíčové pro jejich pocit stability v prvních dnech pobytu, ale mohly spíše zesílit než zmírnit stesk po domovu.

V závislosti na skupině byl stesk pociťován různě. Samozřejmě nejvíc to mělo dopad na konekty, kteří předtím nikdy nebyli daleko od rodiny.

„Být pryč od rodiny a přátel, i když se s nimi mohu psát a volat, je velmi těžké v mém prvním semestru vysoké školy.“ – Emma, 18, konekt.

Další studentka uvedla, že na začátku díky nasycenosti programu a velkému počtu nových zážitků nebyl to pro ni problém, nicméně po dvou měsících začala pociťovat silný stesk (*Susan, 18, konekt*).

Chlapcům v porovnání s dívkami se tak moc nestýskalo, protože si plně užívali svobodu a nezávislost, kterou předtím neměli. Konekt *Sam* má dvě sestry, takže v jejích domě nikdy nebylo mnoho soukromí. Proto si během pobytu moc vážil toho, že nebyl pod stálým dohledem rodičů a mohl dělat, co chtěl. Volal se s rodinou jednou za týden, s kamarády však udržoval kontakt denně.

Klasici naopak díky tomu, že po dobu minimálně roku a víc bydleli mimo rodičovský dům, první zkušenosti osamostatnění měli za sebou, a většinou už měli navázané vztahy se spolužáky před odjezdem, snesli tu rozluky docela snadně:

„Nebylo to tak náročné, jak jsem si myslela. Už jsem byla zvyklá být pryč od své rodiny kvůli přestěhování do kampusu univerzity, takže se mi až tak moc nestýskalo po domovu.“ – Emily, 20, klasik 2020.

Většině studentů chyběla rodina, přátelé a kamarádi, tedy lidé, kteří tvořili doma jejich úzce vymezené zázemí. Mimo rodinu a přátele však jedna studentka zmínila, že ji v ČR chyběla i její křesťanská komunita.

Nedostatek osobního kontaktu s domovem nahrazovali studenti relativně četnými kontakty přes sociální sítě. V této cestě nalézali posilu:

„Naštěstí, když máme k dispozici FaceTime a e-mailové / textové zprávy, nikdy jsem se necítila příliš daleko, nicméně bylo to zvláštní být odpojenou od života doma.“ – Bree, 20, klasik 2020.

Spojení přes mobilní aplikace sice umožňují překonat vzdálenost a umožnit komunikaci napříč časovými pásmy, nicméně časový rozdíl šest hodin způsoboval komplikace.

Dalším způsobem komunikace s domovem byli pravidelné dopisy a zásilky, které studenti dostávali od rodičů a přátel. V zásilkách jim často posílali jídlo, po kterém se jim stýskalo, jako jsou chipsy, bonbony, mac'n'cheese⁵⁷.

Stesk po domovu byl ale zmírněn sociálním kontaktem v americké bublině, kterou jim vytvořila škola. Tomu napomohla pravidelná společenská setkání ve škole, organizována koordinátory, aby studenti měli větší pocit sounáležitosti. Jak se studenti postupně přizpůsobovali, kontakt s domovem byl méně častý. Síť amerických přátel, kteří

---

⁵⁷ Tradiční americký pokrm – makarony se sýrem.

sdíleli českou zkušenost, poskytla solidaritu a podporu: společné zkoumání nové kultury změnilo potenciálně stresující zážitek na dobrodružství. Když se jim stýskalo po domovu, jim taky pomohlo to, že všichni byli ve stejné situaci a že ostatní cítil to samé.

Zvláště pro klasiky proces přizpůsobení byl jednodušší, protože měli vždy připomínku domova – přátelé, které znali někdy více než dva roky, se kterými se během programu ještě více sblížili. Pomáhali si navzájem společně překonávat všechny problémy. Když byli studenti vystresovaní kulturními rozdíly a šokem, mohli vytvořit vlastní, sobě známý společenský život v exotičtějším prostředí a nemuseli se stýkat se skutečnou Českou republikou. To způsobilo další problém, který se stal překážkou v přizpůsobení studentů.

6.11. Koronavirus

Virová nemoc, která postihla celý svět, přinesla hodně komplikací a zničila hodně plánů, včetně programu Classic Spring 2020. Víc než v půlce programu (začátek března 2020) se situace ve světě rychle zhoršila a počet nakažených se začal ze dne na den zvyšovat. Proto bylo vedením univerzity rozhodnuto tento program zrušit.

Zprávy o návratu domů prožívali klasici těžce. V den, kdy se studenti dozvěděli o tom, že se mají hned sbalit a letět zpátky od USA, bylo na chodbě koleje odevšud slyšet pláč.

Tento problém byl největším ze všech, co studenti během pobytu zažili a samozřejmě není typický pro studijní program v zahraničí. Nicméně to, jak tuto situaci studenti zvládali a jak probíhal odjezd mě velice zajímalo. Dění jsem pozorovala, nálady studentů sledovala v průběhu příprav i aktu odjezdu. Proto jsem měsíc po odjezdu studentů provedla polostrukturovaný rozhovor se studentkou Emily prostřednictvím video hovoru (*Emily, 20, klasik 2020*). Pomohla sestavit jednotnější popis události. Tento rozhovor jsem nahrála, abych nevyпустила důležité detaily.

Všechno se začalo během jarních prázdnin⁵⁸. Situace se odehrála během několika dnů, kdy nakonec program byl náhlé zrušen.

Emily označila den, kdy se dozvěděla špatné noviny, jako nejvíc stresující den za celý její život. Tehdy byla s kamarádkami na výletě v Nice ve Francii. Popisuje sled krizových událostí:

---

⁵⁸ 09.03.2020-15.03.2020.

„Probudili jsme se velmi brzy, protože můj telefon explodoval zprávami. Spali jsme, když Trump oznámil, že americké hranice se zavírají. Mezitím v ČR zavřeli všechny školy a veřejná místa. Takže jsme dostali e-mail od našich poradců z univerzity, že všechny naše hodiny budou online, ale zůstaneme v Praze. Takže jsme si mysleli, že tak to i bude. Ale příští ráno se všechno náhle změnilo, doslova jsme dostali miliony e-mailů od naší školy, které říkaly: „Musíte co nejdříve odejet.“ Byli jsme šokováni. Mysleli jsme si, že můžeme zůstat v Nice po zbytek víkendu, ale řekli nám, že se musíme okamžitě vrátit do Prahy a poté do USA. Hned po snídani jsme zabalili věci a odešli rovnou na letiště v Nice. Zarezervovali jsme si let na letišti, ale nebylo možné zrušit náš původní let do Prahy. Letěli jsme přes Brusel. Vrátili jsme se o půlnoci. A začalo se celé fiasko získáváním letů zpět do USA. Téměř každému z nás začali rušit lety 24 hodiny, ne-li minuty před odletem. Studenti se začínali z toho bláznit, protože jim třeba rušili ne celý let do USA, ale pouze jednu část letu. Bylo tedy velmi těžké najít další let, který by se spojil s ostatními lety. Lidé ztratili tolik peněz... Občas to docházelo 3000 dolarů kvůli tomu, že lety rušili, peníze nevraceli a studenti měli zase kupovat zcela nové letenky.⁵⁹ Navíc bylo to opravdu stresující – zabalit všechny svoje věci za jeden den... Tím, že byly prázdniny, většina studentů byla pryč na výletech všude možně po Evropě. A protože hodně zemi začalo uzavírat své hranice, naši poradci nám řekli, ať letíme zpátky do USA odkudkoli co nejdřív, hlavně aby se nám podařilo sehnat letenky⁶⁰. Takže někteří neměli možnost se vrátit pro věci, proto naši administrátoři programu měli všechno zabalit a odeslat to poštou.

Nakonec když se mi podařilo dostat domů, byla jsem uzavřena v karanténě dva týdny. Byla jsem velmi vystresovaná, ale bylo ulevující mít kolem sebe další lidi z NC State a procházet tím všem spolu. Bylo to divné, protože ze stresu jsem se částečně znecitlivěla. Samozřejmě jsem byla trochu emocionální, když nám řekli, že musíme odejet, ale začala jsem skutečně prožívat ten stres a smutek až po nějaké době. Zpočátku jsem byla moc šťastná, že jsem se vrátila domů a vypadla jsem z Evropy, ale teď, když jsem byla doma měsíc, začalo se to na mě doléhat, cítím se deprimovaně a chybí mi Praha.“ - Emily, 20, klasik 2020.

Je to popis zkušenosti jedné studentky, ale je velmi reprezentativní. Ostatní studenti prožívali návrat do USA velice podobně⁶¹. Byla to pro ně situace, na kterou se nedá připravit a kterou bylo velmi náročné zvládnout. Nicméně posílila skupinovou solidaritu.

⁵⁹ Podle vyhlášení Trumpa měli jenom pár dní na to, aby se dostali zpátky do USA, než se uzavřou hranice a přestanou létat letadla.

⁶⁰ Studenti projeví velkou samostatnost v tom, aby si zajistili lety zpátky. Většinou si je našli sami, některým pomohli rodiče, které během této stresující doby byli se studenty ve stálém kontaktu.

⁶¹ Výjimkou jsou dva studenti, které si z finančních důvodů nemohli zajistit let. Zůstali na koleji dalších dva týdny, než se jim podařilo situaci vyřešit a jet zpátky do Spojených Států. Díky tomu, že některé lety do USA ještě byly uskutečňované, po hodně zrušených rezervacích měli možnost se nakonec vrátit.

Krizové okamžiky krátkodobého pobytu v Praze rychle sblížily studenty a přinutily je nakládat reálně s časem jejich zahraniční studijní mise.

Než bylo rozhodnuto program zrušit, situace se vyvíjela postupně a nebylo jasné, jak to dopadne. Student klasik *Steven* tvrdil, že nejtěžším za celý pobyt pro něj bylo „*žít ve strachu z toho, že budeme posláni domů kvůli pandemii COVID-19. V té době jsme se museli rozhodnout co nejlépe využívat každý den, aniž bychom věděli, který bude náš poslední, a přestat žít ve strachu. Přijali jsme nezbytná preventivní opatření, ale jakmile jsme se střetli s realitou situace, mohli jsme se soustředit na tom, abychom využili co nejvíce z toho času, co nám zbýval.*“ – *Steven, 22, klasik 2020.*

7. Přínos programu – reflexe pobytu: názory a hodnocení studentů

Na začátku svého výzkumu jsem popsala hlavní motivace studentů ke studiu v zahraničí. Jsou to touha *získat nový pohled na věci, vyrůst jako osobnost, získat nezávislost, podněcovat sama sebe, ponořit se do nové kultury, dozvědět se více o sobě, vytvořit trvalé vzpomínky, cestovat po světě, pokračovat ve svých studiích, poznávat nové lidi a navazovat nová přátelství.*

Po skončení programu jsem zůstala v kontaktu s většinou studentů. Rozhodla jsem se proto poslat všem účastníkům programů email, kde jsem je poprosila zodpovědět otázku: „*Jak vás ovlivnilo studium v Praze (například co vám to přineslo, dovednosti, kterou jste vyvinuli, výzva, kterou jste překonali)?*“. Udělala jsem to proto, abych porovнала jejich původní očekávání popsané v motivacích s tím, jak program skutečně prožili a jestli se tyto jejich očekávání splnilo.

Na tuto otázku odpovědělo celkem 56 studentů a jejich odpovědi byli velice podobné. Zaznělo v nich všechno, co popsali v původních motivacích. Z odpovědí vyplývá, že všechny tři programy byly úspěšné, neboť u všech studentů zazněla jenom pozitivní ocenění a příklady jak se jejich touhy a očekávání naplnily.

Nejčastější odpovědí bylo to, že studium v zahraničí napomohlo mladým Američanům se rozvinout jako osobnost a stát se nezávislým:

„*Prague Connect byl skvělým způsobem zahájit moji vysokoškolskou kariéru, protože jsem se před jarním semestrem mohl vyvinout v samostatnější osobu a poznat nové lidi.*“ – *Ned, 18, konekt.*

„Samostatný život mě hodně naučil, je to skutečná škola života: musíte být velmi rozvázní a organizováni, správně rozvrhovat svůj čas i peníze.“ - Lindsey, 18, konekt.

„Naučila jsem se o sebe starat a dělat těžká rozhodnutí. Přestože mi tato zkušenost pomohla akademicky, ještě víc mi pomohla osobnostně a emočně. Teď vím, jak si rezervovat letenky a autobusové jízdenky, uvařit si jídlo a spoléhat sama na sebe při návštěvě nové země.“ – Gracie, 18, konekt.

„Největší dovedností, kterou jsem získala, bylo organizování času, protože jsem musela vybalancovat studium s plánováním cest a prohlídkami památek v Praze. Navíc jsem se naučila dokumentovat každou zkušenost, abych se mohla vždy ohlédnout zpět na všechny vzpomínky, které jsem prožila během studia v zahraničí.“ – Cacie, 20, klasik 2020.

K tomu studenti uvedli, že studiem a bydlením v jiné zemi zvýšili svoje sebevědomí a teď dokážou vyřešit problémy týkající se socializace a přizpůsobení se novým sociálním prostředím:

„Pomohl mi přizpůsobit se různým životním podmínkám, což dává příležitosti k řešení problémů, které se vyskytují během adaptačního období. V tomto smyslu mi program přispěl spíše k mému osobnímu rozvoji než k mému akademickému životu.“ – Harry, 21, klasik 2020.

Touha vyrůst jako osobnost, lépe poznat sebe a svět se studentům splnila a klasiku Stevenovi tento semestr poskytl *plnější, uvědomělejší vnímání sebe samého*, které mu chybělo, než přišel do Prahy:

„Cílem každého studijního programu v zahraničí je otevřít oči novým perspektivám, rozšířit svůj pohled na svět a zpochybnit svá paradigmat - v podstatě učinit svět srozumitelnějším pro sebe, abys v něm našel své místo. Máte příležitost vidět a zažít řadu nových věcí a možnost využít všechny tyto nové informace k naplňování svého budoucího já.“ – Steven, 22, klasik 2020.

Nakonec lze konstatovat, že jejich účast byla prospěšná k tomu, aby se naučili rozumněji používat peníze, řešit logistické problémy, jako jsou cestovní pas a víza, samostatně si pořizovat lístky, vytvářet přátelství nejen s americkými spoluobčany, měnit své vnímání globálního myšlení a prezentovat své zkušenosti v životopisech. Stručně řečeno, respondenti si myslí, že se posunuli jako osobnost, posílili svoje kompetence a

výkon. Navíc tato zkušenost byla cennou pro přizpůsobení se a přípravu na nezávislejší život, a to zvláště pro konekti, kteří příští semestr začínají novou etapu svého života na univerzitě v Raleigh.

Dotazovaní studenti se obecně shodli na tom, že program krátkodobého studijního pobytu v Praze jim pomohl lépe pochopit svět, dějiny a umění, posílil jejich kulturní senzitivitu, zvýšil jejich povědomí o „domorodé“ společnosti i kultuře cílové země. Díky svým mezinárodním přátelům a zkušenostem získali univerzální a humanistický pohled na různé kultury a životní styly, a inspirovali se přijmout proaktivní postoj v dalším zkoumání světa a jazyků. Konekt *Kate* uvedla, že „protože jsem měla příležitost vidět českou kulturu zevnitř, mluvit s českými lidmi a strávit s nimi nějaký čas“ dokázala prohloubit své chápání Čechů. Konekt *Lily* měla podobné mínění a řekla, že v důsledku pražského pobytu také cítila, že si vyvinula lepší ocenění pro svou domácí kulturu: „Protože jsem nebyla tolik jako turista, mohla jsem české kultuře porozumět lépe. V některých ohledech nyní mohu porovnat, jak to je v mé zemi a tady.“

Program byl také prospěšný pro profesionální dovednosti studentů, protože jim dal globální perspektivu v jejich oborech:

„Dozvěděla jsem se, jak můžu globálně použít dovednosti, které rozvíjím.“ - *Katy, 19, klasik 2020.*

Celkově svůj pobyt v Praze studenti popsali jako velmi obohacující a pozitivní zkušenost. Zmínili, že v Praze je obrovské množství mladých lidí, klubů a barů, Praha je mnohem čistší než většina dalších evropských velkoměst, je zde výborná doprava, krásná architektura. Také zdůrazňovali, že život je zde levnější a bezpečnější než v jejich domovské zemi. Obdivovali jedinečnou atmosféru města:

„Mě fascinovala architektonická rozmanitost města. Od věží gotických kostelů až po čtvrti komunistické éry se zdálo, že každá ulice vypráví svůj vlastní příběh z rozmanité minulosti České republiky.“ – *Brett, 19, klasik 2019.*

„Procházka ranním městem po cestě do školy byla kouzelná. Když jsem byla na podzim, viděla jsem, jak se ve městě pomalu objevuje Vánoční atmosféra a ulice se zdobí světly a trhy. Chybí mi ty dlažební kostky.“ – *Rose, 23, klasik 2019.*

Mnozí vzpomínali na Prahu jako na svůj druhý domov:

„Život v Praze byl velmi pohodlný, protože náš program byl velmi organizovaný a dobře strukturovaný. Byli jsme tam velmi vítáni a brzy jsem se začala cítit jako doma.“ – Ashton, 19, klasik.

„Byl to jedinečný zážitek, který mi dal příležitost potkat své nejlepší přátele, navštívit osm různých zemí a úplně se ponořit do zcela nové kultury. Před odjezdem z USA jsem byla nervózní, ale jakmile jsem přijela do České republiky, zamilovala jsem se do této země a rychle se stala mým druhým domovem!“ – Victoria, 18, konekt.

Ann si na svůj pobyt pamatuje jako na alternativní život:

„V tomto rušném zábavném městském prostředí jsem se začala cítit jako jiná osoba, plná energie a sebevědomí. Měla jsem pocit, že mám v Praze jiný alternativní život. Nikdy jsem nežila na takovém rušném místě. To je jako kdyby to, na čem nezáleželo na domovské univerzitě, začalo být v Praze důležité. Soustředila jsem se na mnohem víc dalších věcí než předtím.“ – Ann, 18, konekt.

Studenti navázali přátelství s lidmi, které by neměli příležitost potkat doma – a to s Čechy i lidmi dalších jiných národností. Nejdůležitějšími však pro ně se stali vztahy se spolužáky, protože je budou moct udržovat a pěstovat dál v průběhu společného studia ve Spojených státech. Nicméně, navázání nových vztahů bylo pro americké studenty často náročné. Na druhou stranu ale si začali víc vážit své rodiny a přátel doma.

Nakonec tento semestr prožitý v Praze respondenti nazvali nejlepším za celé studium na škole a projevíli chuť se do Prahy vrátit. Vyvinuli si k ní nostalgický pocit druhého domova.

Shrnutí:

Osobnostní růst obvykle nastává, když je člověk vytlačen ze zóny pohodlí do něčeho nového. Protože krátkodobý studijní program v zahraničí je stráven na místě zcela neznámém a cizím, vše, co člověk prožije, bude mít na něj vliv. Celkově tříměsíční studijní program NC State University v Praze zvýšil studentům sebedůvěru, sebeúctu a samostatnost. Připravil je na to, aby cestovali, prožívali nové věci, poznávali nové lidi a mluvili česky. Navíc jim dal možnost lépe poznat sebe a vyrůst jako osobnost. Pomohl jim dospět k pocitu uznání své vlastní kultury, k lepšímu pochopení hodnoty a důležitosti mnoha malých věcí, které mají doma a které považují za samozřejmost. Pomohl jim docenit hodnoty cestování a vidění rozmanitosti světa. Zkušenosti v zahraničí naučily

mladé Američany vypořádat se se situacemi, na které nejsou zvyklí, naučil je být trpěliví, tolerantní k jinakosti a přijímat rozdíly.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo porozumět zkušenostem amerických studentů – sojournerů, kteří v rámci svého studia na domovské univerzitě NC State v Severní Karolině přijeli studovat do Prahy na jeden semestr. Chtěla jsem popsat a analyzovat jak mladí Američané prožívají celou tuto zkušenost a přizpůsobují se jiné kultuře, novému způsobu života během svého tříměsíčního studijního pobytu v České republice. Navíc mě zajímalo, jakým problémům čelili, jaké navazovali vztahy a v jakých kontextech se interagovali do české kultury a společností.

Jedním z cílů práce bylo také pochopit motivacím studentů a jejich hlavnímu očekávání od semestru studia v Praze. Ukázalo se, že vůle studentů získat nový pohled na věci, vyrůst jako osobnost, získat nezávislost, podněcovat sebe, ponořit se do nové kultury, dozvědět se více o sobě, vytvořit trvalé vzpomínky, cestovat po světě, pokračovat ve svých studiích, poznávat nové lidi a navazovat nová přátelství se ve většině případů uskutečnily.

Vycházejí z mých vlastních terénních výzkumů a z dat dotazníků mohu usoudit, že pomocí integračních aktivit, zajímavých hodin s českými učiteli, díky aktivnímu zkoumání neznámého, seznámení se s jinými infrastrukturami a kulturou, studenti získali *nový pohled na věci*. Studentka konekt Adela ve svém video naznačila, že *pohodlně žila celý život v domě se stejným výhledem na kostel a svoje město*. V Praze se to změnilo a studenti dostali úplně jinou perspektivu na svět nejenom z okna svého domu, ale i v jiných aspektech života.

Růst osobnosti se transparentně uskutečnil v situacích, kdy studenti museli začít být samostatnějšími. Nejvíce se to projevilo u skupiny Classic Spring 2020. Účastníci jarního programu samozřejmě nemohli očekávat, že jejich program bude v polovině zrušen. Tato

mimořádná situace se stala zkouškou pevnosti, protože měli během několika dnů si sami najít letenky zpátky do USA, vypořádat se se stresem, spojeným se zrušenými lety, ztracenými penězi a zklamanými očekáváními. Nicméně studenti to zvládli a vrátili se domů, stali se silnějšími a dospělejšími osobnostmi. Zajímavé je, že i přes tuto negativní zkušenost, v dotaznících a rozhovorech všichni studenti si vzpomínali na ty dva měsíce, které stihli absolvovat, jako na nejlepší dny svého života. Samostatnost se projevila i u skupiny konektů, kteří poprvé zažili život daleko od rodičů a začali si sami vařit, prát, nakupovat a řídit vlastní čas. Tak za dobu třech měsíců získali nezávislost, se kterou se pak budou moct vypořádat dál na univerzitě v Raleigh. Interakce s cizím prostředím je přinutila se podněcovat, například v situacích, kdy měli se zorientovat v neznámém místě, dorozumět se česky, navázat vztahy s neznámými lidmi, balancovat mezi studium a zábavu, atd.

Studenti se ponořili do nové kultury díky hodinám vaření, českého jazyka a kultury, výletům, kulturním akcím, atd. Klasik Steven potvrdil, že díky pobytu v zahraničí rozšířil svůj pohled na svět a získal *plnější, uvědomělejší vnímání sebe samého*, což mu dalo lepší představu o tom, jakým člověkem chce být.

Mnozí Američané si během studijního pobytu slinili i další svoje očekávání, a to cestování po Evropě, protože jezdili na výlety skoro bez výjimky každý víkend. Získali potřebné kredity pro pokračování ve svém studiu a samozřejmě poznali nové lidi a vytvořili nová přátelství, i když většinou se svými americkými spoluobčany. Nicméně, nově navázaná přátelství jsou pro americké studenty velmi důležitá, protože je budou schopni kultivovat dál v domácím prostředí na univerzitě NC State. Tudíž ke hlubší kulturní integraci a akulturaci nedošlo. Studenti však zůstávají v kontaktu s pracovníky školy v Praze, včetně asistentů, se kterými si často volají a píšou.

Výzkum představil studijní pobyt amerických studentů z různých perspektiv a aspektů. Na začátku výzkumu jsem vymezila průběh příprav k samotnému pobytu. Tyto přípravy před a po začátku programů se ukázaly jako velmi užitečné pro počáteční integraci studentů do nového prostředí a zmírnění kulturního šoku. Pracovníci a učitelé jim dali všechny potřebné nástroje pro přizpůsobení se novému životnímu stylu, a to: naučili je používat dopravu, ukázali jim, kde se nachází důležitá zařízení a užitečná místa, naučili je základům interkulturní komunikace, českého jazyka atd.

Podpora asistentů a jiných pracovníků školy se také projevila jako příznivá pro psychologické a sociokulturní přizpůsobení studentů. Zkušenější místní kamarádi jim otevřeli dveře k možnostem, které nabízí město a také nabídli studentům pocit bezpečí a podpory kdykoli během dne a noci.

Anonymní dotazníky poslané studentům po absolvování pobytu vrhly světlo na pocity a dojmy, které by se jinak studenti mohli stydět říct osobně. Jejich odpovědi ohledně zkušeností, interakcí, procesu adaptace, a jejích komentáře o tom, čemu je naučila hostitelská kultura a lidé, mohou přispět hlubšímu pochopení v dalších výzkumech dané problematiky.

Analýza rozhovorů, pozorování a dotazníků napomohla celkovému porozumění procesu adaptace amerických studentů v kulturně neznámém evropském (českém) prostředí. Pozorování toho, jaké a jak studenti využívají poznané nástroje pro přizpůsobení při nevyhnutelných potížích, popis samotných problémů, kterým čelili, pak ukázala reálný dopad krátkodobé migrace a pobytu v kulturně jiné společnosti. Porozumění procesu adaptace studentů je důležitou součástí podpůrných služeb nabízených mezinárodním studentům.

Práce osvětlila hlavní příležitosti kontaktů s českou kulturou a společností, volnočasové aktivity studentů, interakce a prvky americké kultury, které realizovali v rámci své americké sociální bubliny. Tato bublina zůstala hlavním prostředím, v němž američtí studenti v Praze žili. Vstupy do českého a evropského prostředí si zachovaly ráz turistických výjezdů.

Na závěr lze říci, že předložená bakalářská práce je malým přínosem pro studium zahraničních studijních pobytů frekventantů vysokých škol. Poskytuje však důležitý příklad toho, jak američtí vysokoškoláci prožívají a vnímají studium v Evropě a České Republice.

SEZNAM LITERATURY

- Al-Sharideh, K. A., Goe, W. R. (1998). Ethnic communities within the university: An examination of factors influencing the personal adjustment of international students. *Research in Higher Education*, 39(6): 699-725.
- Bennett, M. (1993). Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. In: Paige, R. M. (ed.), *Education for the Intercultural Experience*, 2nd ed.: Yarmouth, ME: Intercultural Press, pp. 21–71.
- Brown, L., Holloway, I. (2008). The initial stage of the international sojourn: Excitement or culture shock? *British Journal of Guidance & Counselling*, 36(1), 33-49.
- Brown, L. (2009). A failure of communication on the Cross-cultural campus. *Journal of Studies in International Education*, 13(4): 439-454.
- Caligiuri, P. M. (2000). Selecting expatriates for personality characteristics: A moderating effect of personality on the relationship between host national contact and crosscultural adjustment. *Management International Review*, 40(1): 61-80.
- Coleman, J. A. (2015). Social circles during residence abroad: what students do, and who with. In: Mitchell, R., Tracy-Ventura N., McManus, K. (eds.). *Social Interaction, Identity and Language Learning during Residence Abroad*, Amsterdam: Eurosla monographs series 4, pp. 33–52.
- Daymon, C., Holloway, I. (2002). *Qualitative research methods in public relations and marketing communications*. London: Routledge.
- Esterberg, K. G. (2002). *Qualitative methods in social research*. Boston: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Furnham, A., Alibhai, N. (1985). The friendship networks of foreign students: Replication and extension of the functional model. *International Journal of Psychology*, 20: 709-722.
- Hellstén, M. (2002). *Students in transition: Needs and experiences of international students in Australia*. Paper presented at the 16th Australian International Education Conference, Hobart, Tasmania. Sydney: IDP Education Australia, pp. 1-13.
- Hendl, Jan (2005). *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hendrickson, B. (2018). Intercultural connectors: Explaining the influence of extra-curricular activities and tutor programs on international student friendship network development. *International journal of intercultural relations*, 63: 1-6. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2017.11.002>.
- Ho, E. S., Li, W. W., Cooper, J., Holmes, P. (2007). *The experiences of Chinese international students in New Zealand*. Waikato. The University of Waikato for the Ministry of Education, New Zealand.
- Hofstede, G. (1991). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London: McGraw-Hill.

- Iversen, G. I. (2009). *Social adjustment and friendship patterns of international students. A study of Norwegian students studying abroad*. Master thesis, Det Samfunnsvitenskapelige Fakultet, Tromsø: University of Tromsø, Norway.
- Kashima, E. S., Loh, E. (2006). International students' acculturation: Effects of international, conational, and local ties and need for closure. *International Journal of Intercultural Relations*, 30: 471-485.
- Kim, Y. Y. (2004). *Long-Term Cross-Cultural Adaptation: Training Implications of An Integrative Theory*. In: Landis, D., Bennett, J. M. – Bennett, M. J. (eds.): *Handbook of Intercultural Training*. Thousand Oaks: Sage Publications, pp. 337 –359.
- Klineberg, O., Hull W. F. (1979). *At a foreign university: An international study of adaptation and coping*. New York: Praeger.
- Kopecka-Kashpurova, L. (2012). *Bydlení jako místo zprostředkování vztahů*. In: Bittnerová, D., Moravcová, M. (2012). *Diverzita etnických menšin. Prostorová dislokace a kultura bydlení*. Praha: FHS UK.
- Lemmons, K. (2015). Short-term study abroad: Culture and the path of least resistance, *Journal of Geography in Higher Education*. 39 (4), 543–553. Dostupné z <http://dx.doi.org/10.1080/03098265.2015.1084607>.
- Lewthwaite, M. (1996). A study of international students perspectives on cross-cultural adaptation. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 19(2), 167- 185.
- Lysgaard, S. (1955). Adjustment in a foreign society: Norwegian Fulbright grantees visiting the United States. *International Social Science Bulletin*, 7, 45-51.
- Merriam, S. B. (Ed.) (2002). *Qualitative research in practice*. San Francisco: JosseyBass, John Wiley & Sons, Inc.
- Mori S. (2000). Addressing the mental health concerns of international students. *Journal of Counseling & Development*. 78: 137–144.
- Nieto, C., Booth, Z.M. (2010). Cultural competence: Its influence on the teaching and learning of international students. *Journal of Studies in International Education*, 11(4), 406-425.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods (3rd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Pedersen, E. R., Neighbors, C., Larimer, M. E., Lee, C. M. (2011). Measuring Sojourner Adjustment among American Students Studying Abroad. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(6): 881–889.
- Pitts, M. J. (2009). Identity and role of expectations, stress, and talk in short-term student Sojourner Adjustment: An application of the integrity theory of communication and cross cultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 33: 450–462.

- Ramsay, S., Barker, M., Jones, E. (1999). Academic adjustment and learning process: A comparison of international and local students in first-year University. *Higher Education Research & Development*, 18(1): 129–144.
- Rohrlich, B. F., Martin, J. N. (1991). Host country and reentry adjustment of student sojourners. *International Journal of Intercultural Relations*, 15(2): 163-182.
- Schild, E. O. (1962), The Foreign Student, as Stranger, Learning the Norms of the Host-Culture. *Journal of Social Issues*, 18: 41-54.
- Searle, W., Ward, C. (1990). The prediction of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 14, 449–464.
- Sherman R., Webb R. B. (1988). *Qualitative Research in Education*. London: Falmer Press.
- Tannen, D. (1993). *What's in a Frame? Surface Evidence for Underlying Expectations*. In: Tannen, D. (ed.). *Framing in Discourse*. New York, Oxford University Press.
- Tran, N. L. (2009). *An acculturation dilemma for Asian international students in Australia: The case of Vietnamese international students*. Paper presented at the 20th ISANA International Education Conference, 1-4 December 2009, Hotel Realm, Canberra: ISANA International Education Association Inc., The Gap, Queensland, Australia, 4061. Dostupné z <http://proceedings.com.au/isana2009>.
- Ward, C., Bochner, S., Furnham, A. (2001). *The psychology of culture shock*, (2nd ed.). Routledge.
- Ward, C., Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23 (4): 659-671.
- Ward, C., Kennedy, A. (1993). Where's the “culture” in cross-cultural transition? *Comparative studies of sojourner adjustment. Journal of Cross-Cultural Psychology*, 24, 221–249.
- Ward, D., Rana-Deuba, A. (1999). Acculturation and adaptation revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 372–392.
- Zhou, Y., Jindal-Snape, D., Topping, K., Todman, J. (2008). Theoretical Models of Culture Shock and Adaptation in International Students in Higher Education. *Studies in Higher Education*, (33), 63-75.

PŘÍLOHY

Příloha 1.

Otázky v dotaznících, poslané studentům po návratu do Spojených států:

1. Co vás motivovalo ke studiu v zahraničí a proč jste zvolili NC State Prague?
2. Setkali jste se v zahraničí s diskriminací?
3. Které aktivity pořádané školou považujete za nejcennější a proč?
4. Jak vás ovlivnilo studium v Praze?
5. Jaké byly silné a slabé stránky programu?
6. Uveďte prosím další komentáře a rady, které nám pomohou pochopit vaše zkušenosti a zlepšit budoucí programy.

Příloha 2.

Fotografická dokumentace: studenti NC State v Praze (2019, 2020).

Foto 1: Žlutá budova univerzity NC State Prague na Malém náměstí (Praha 1, Staré Město), květen 2020. Autor: specialistka komunikace NC State Prague.

Foto 2: Studenti Classic Spring 2020 na přípravě ke studiu a životu v Praze, leden 2020.

Foto 3: Společný oběd organizovaný školou v pizzerii blízko studentské koleji pro studenty Prague Connect během orientačního týdne, září 2019. Autor: specialistka komunikace NC State Prague.

Foto 4: Studenti architektury programu Classic Fall 2019 se učí nové technice malby v Slavonicích, 9. listopadu 2019. Autor: učitel kurzu malování NC State Prague.

Foto 5: Studenti programu Classic Spring pečou valašské frgale na hodině vaření, leden 2020. Autor: komunikační specialistka NC State Prague.

Foto 6: Studenti programu Classic Spring 2020 pečou bramborové plácky na hodině vaření, únor 2020. Autor: komunikační specialistka NC State Prague.

Foto 7: Studenti Classic Spring 2020 se socializují během společného oběda ve škole. Autor: vlastní archiv.

Foto 8: Studenti programů Classic Fall a Prague Connect na představení Prodaná nevěsta v Národním divadle, 20. listopadu 2020. Autor: vlastní archiv.

Foto 9: Studentka Classic Spring 2020 na hokejovém zápase, 2. února 2020.

Foto 10: Ozdoba jednoho z pokojů studentky Prague Connect k Halloweenu, 31. října 2019. Autor: vlastní archiv.

Foto 11: Studenti Classic Fall 2019 v kostýmech kostry, upírů a dalších mystických postav na Halloween v garáži koleje, 31. října 2020. Autor: vlastní archiv.

Foto 12: Studenti Prague Connect v kostýmech zvířat a turisty na Halloween, 31. října 2020. Autor: vlastní archiv.

Foto 13: Studenti Classic Fall 2019 v kostýmech postav z filmu Petr Pen na Halloween v garáži koleje, 31. října 2020. Autor: student klasik.

Foto 14: Studenti Classic Fall 2019 a Prague Connect na společném „potlucku“ v Den díkůvzdání, 28. listopadu 2019. Autor: vlastní archiv.

Foto 15: Sváteční jídlo na společném potlucku v den Díkůvzdání, 28. listopadu 2019. Autor: vlastní archiv.

Foto 16: Studenti Classic Spring 2020 vedle cirkusu šapito během masopustního průvodu v Roztokách, 15. února 2020. Autor: student klasik.

Foto 17: Student Classic Spring 2020 na masopustním průvodu v Roztokách, 15. února 2020. Autor: vlastní archiv.

Foto 18: Studenti konekt na veřejné demonstraci „Letná 2“ na Letenské pláni v Praze, 16. listopadu 2019. Autor: Mary, konekt, 18 let.

Foto 19: Studentka konekt na veřejné demonstraci „Letná 2“ na Letenské pláni v Praze, 16. listopadu 2019. Autor: Mary, konekt, 18 let.

Foto 20: Český zvyk „liti olova“. Americké studentky Classic Fall 2019 roztapějí olovo na Vánočním večírku na zahrádce školy, 12. prosince 2019. Autor: vlastní archiv.

Foto 21: Neuklizená společná kuchyň na koleji, která se často stávala důvodem konfliktu mezi staršími a mladšími studenty, září 2019. Autor: vlastní archiv.